

Hoofredacteur:
P. H. L. VAN DER VOORT
Technische Redactie:
P. H. L. VAN DER VOORT (H.N.)
KEES SIKKINK (H.N.)



Uitgeversmaatschappij
N.V. DE PELGRIM
Directeur:
THEO VRIJDAG

Adres voor Redactie
en Administratie,
Mathildelaan 9. EINDHOVEN

Veertiendaagsch Tijdschrift voor de Jongere Generatie

Medewerkers: H. FLUYT, A. KLEYWEGT, F. KNOL, A. OLMANST, K. SMITS, G. DE WAGT (allen van Radio Herrijzend Nederland) L. v. d. BERK, G. BIJNEN, G. BLEYVELDT, JAN KOOP, JOS. LODEWIJKS, LEO NOUWEN, H. VAN REUTH, KO SARNEEL, A. G. SMITS, A. TROOST, JAN v. d. VEN, JO v. d. VEN E.A.

HET KOSTBAAR GOED DER DEMOCRATIE

Democratie beteekent niet:

„Ik ben gelijk aan jou”

maar: „Jij bent gelijk aan mij”

In Amerika gebeurde het verleden jaar, dat een jongeman van 23, die voor officier werd opgeleid, zóó goed voldeed, dat hij als instructeur aan de Field Artillery School werd verbonden.

Van de officieren, die hij zou moeten instrueeren, was de laagste in rang een majoor. Geen wonder dus, dat onze vriend even diep ademhaalde, vóórdat hij het les-lokaal binnentrad.

Toen echter vermande hij zich, stapte gedecideerd naar zijn kathedraal en sprak helder en duidelijk:

„Ik veronderstel dat er in het leger van de Vereenigde Staten van Amerika minstens 10.000 officieren zijn, die meer over het door mij te behandelen onderwerp weten dan ik.

„Maar”, zoo vervolgde hij na een korte pauze, ik zie vandaag geen van hen hier aanwezig en daarom zal ik maar van wal steken en vrijuit spreken.”

Als wij ons in dit artikel wagen aan het groote probleem der democratie, dan doen wij dat met denzelfden schroom, dien dezen jongeman beving, vóórdat hij zijn leslokaal binnentrad.

Wij zijn immers jong en maar al te vaak heeft men het idee „jong” verzeelveldig met het begrip „onrijp”.

Het groote argument.

Dit is voor vele ouderen steeds het groote argument geweest. Bij alle

denkbare en ondenkbare gevallen waarbij de jongeren zich wilden doen gelden, kwamen zij aandragen met de bedenking: „Zij zijn te jong; zij missen de ervaring”.

Afgezien nog van het feit, dat „ervaring” iets is, dat men overhoudt als men de meeste andere dingen heeft verloren en zelfs buiten beschouwing gelaten, dat deze ervaring - opgedaan dus nadat men ontelbare bokken heeft geschoten - den ouderen er toch niet van weerhoudt nog méér bokken te schieten, gelooven wij niet, dat men ons jongeren thans na vier en een half jaar bezetting nog verwijten kan maken over gemis aan ervaring. Wij durven zelfs te beweren, dat wij, — die van alle categorieën vaderlanders misschien wel het meeste geleden hebben door den vijand en hem het sterkst getrotseerd hebben — op menig gebied over meer ervaring zijn komen te beschikken dan anderen.

Daarom zal het niet alleen nuttig zijn rekening met ons te houden bij het vormen van den nieuwen Nederlandschen staat, maar ook donders noodzakelijk. En zij, die dit in laatlundheid zouden mogen veronachtzamen, zouden dit te gelegener tijd wel eens bitter kunnen betreuen.

Er is de laatste jaren ongelooflijk veel gedaasd over de democratie; zoowel vóór, tijdens en ook ná de bezetting. Zelfs zóóveel, dat, als onze meening over dit begrip, volko-

men kolder zou zijn, het nauwelijks zou opvallen.

Wat er tijdens de bezetting over de democratie is gezegd en geschreven door onze „beschermde” radio en pers, kunnen wij rustig buiten beschouwing laten.

Wat men onder democratie verstonde vóór 1940 weten wij allen ook nog wel. Soms was het vleesch, soms was het visch en soms wist men niet wat men eraan had.

Maar nu er, na de bevrijding, een nieuwe tijd is ingeluid schijnen velen ten aanzien van het begrip democratie geheel de kluts kwijt te zijn. De een wil een „sterke man”, de ander wil een eenheidsdemocratie, de derde wil terug naar 1940, dat hij als alleen-zaligmakend beschouwt, de vierde wil niet terug naar 1940, waarvan hij den indruk wil wekken alsof de democratie die toen in ons land heerschte, het meest corrupte en verderfelijke systeem was dat er bestaat. De vijfde tenslotte, wil niets. En als hij al wat wil, dan is het een goed-ge vulde maag, rust en maar kalmpjes afwachten.

De vijfde colonne.

Deze vijfde colonne, de colonne der wachters der eeuwige kat-uit-den-boom-kijkenden en der initiatiefloozen schijnt in bevrijd Nedrland nog al sterk vertegenwoordigd te zijn.

Maar vergeet niet, dat straks het nu nog bezette deel van Nederland ons zal vragen naar wat wij in dien

MEEUWIS MODEHUIS, GELDROPSCHEWEG 27, EINDHOVEN
Maatkleding. Heerenmodes.
Verhuur van Zwarte Heerenkleding.
De Zaak die nog steeds doet wat zij kan.

tusschentijd hebben gedaan, evenals wij dat vroegen, en nog vragen, aan onze Londen-menschen. En evenmin als wij deze menschen op onze knieën zullen danken en hen medailles op de borst zullen spelden als zij gewacht hebben en parmantig gepraat, evenmin zullen wij dat kunnen verwachten van onze verdrukte landgenooten.

LAAT ONS DAAROM GOED BEGRIJPEN, DAT DEMOCRATIE NIET ALLÉÉN MAAR BETEEKENT VRIJHEID VAN PERS EN VRIJHEID VAN WOORD, MAAR DAT DE DEMOCRATIE OOK DEN EISCH STELT TOT DADEN IN HET ALGEMEEN BELANG, TOT HET BESCHERMEN EN BEHOUDEN VAN ONZE VRIJHEID EN TOT HET HEROVEREN DER VRIJHEID VOOR ONZE NOG VERTRAPTE EN GEMUILKORFDE LANDGENOOTEN TEN NOORDEN EN TEN OOSTEN VAN MAAS EN RIJN.

Voor onszelf kunnen wij dit doel bereiken door geen onnoodige geschillen naar voren te brengen en door deze woorden steeds voor oogen te willen houden, die wij in goud zouden willen afdrucken: Democratie betekent niet: „Ik ben gelijk aan jou“, maar: „Jij bent gelijk aan mij“.

Dit geldt voor de hoogsten evengoed als voor de laagsten in dit land, — en wie dat straks in dit land zullen zijn is heelemaal nog niet vastgesteld — dus voor iedereen.

In deze woorden vinden wij tevens een stimulans om de bevrijding van onze broeders in Noord- en Oost-Nederland te steunen op de meest krachtige wijze. Geen egoïsme, maar daden. Frissche, jonge en eerlijke daden. Werken, werkelijk en overal werken en vechten voor de vrijheid van ons land en van ons geheele volk.

En in dezen geest strijdend en werkend, zal de aldus geïnterpreteerde Democratie het iederen mensch van goeden wil mogelijk maken straks gelukkig en vrij te leven in een herrezen Nederland.

P. H. L.

LEERT
ENGELS
(Speciale methode) bij
„MERCATOR“

Geldropscheweg 24-28

HOU en TROUW

Wij behoeven ons blad niet met veel woorden in te leiden. Vele van onze lezers zullen het zich nog wel herinneren van vóór den oorlog, toen het zich vooral bezig hield met de cultureele vorming der jongeren.

Ons blad komt nu, na onze bevrijding, weer bovenduiken. In die vier jaren is er veel veranderd. Vooral wij jongeren hebben veel geleden, maar ook veel geleerd. Méér nog dan andere categorieën Nederlanders hebben wij geleerd, dat eenheid door samenbundeling van krachten op elk gebied waar dit mogelijk is, zonder de principes der verschillende groepen te kwetsen, ons machtiger maakt, dan wij ooit tevoren konden zijn. Jong en frisch als wij zijn gelooven wij, dat ons Nederlandshe volk een échte familie kan worden, ondanks de verschillende belangen der onderscheidene leden der familie.

Een der doelstellingen van ons blad is hieraan spontaan mede te werken.

Het wil voorts het herstel van ons geteisterde Vaderland stimuleeren, een schakel zijn tusschen onze bondgenooten en ons, ontspanning geven, de sociale zorg en naastenliefde in ons land bevorderen, de jongeren — als de bouwers aan Nederlands toekomst en aanstaande dragers der Nederlandsche cultuur — zelf aan het woord te laten.

Tenslotte willen wij trachten het kwaad te herstellen, dat de vijand ons volk heeft aangedaan door alle legale voorlichtingsbronnen af te stemmen op zijn leugenpropaganda, die ons alle waarden en waarheid onthield van de sociale, wetenschappelijke en cultureele ontwikkeling der vrije menschen.

De achterstand is groot, maar eenieder, die de christelijke en nationale waarden van ons volk erkent, zal hieraan kunnen medewerken.

En al moge in ons blad de critiek niet ontbreken: men wete en onthoude van den aanvang af, dat wij er vurig naar zullen streven en krachtig strijden om ons nieuwe Nederland te maken tot een land, waarin iedereen gelukkig kan zijn en zich thuis kan voelen bij zijn eigen vrije volk.

Een volk dat leeft...

In bepaalde kringen wordt thans de meening geopperd, dat ons land en ons volk reeds genoeg ellende hebben geleden in de jaren der bezetting. Deze kringen schijnen te denken, dat in de jaren na den oorlog onze voornaamste taak zal zijn, er voor te zorgen, dat wij alles zullen bezitten, waarvan we nu zoo lang verstoken zijn geweest.

Wat het Nederlandsche volk heeft moeten lijden kunnen wij allen weten. Het ziet er dan ook naar uit dat Nederland, van alle der onderdrukte naties, het grootste offer heeft gebracht voor zijn bevrijding. Wij zullen dit echter slechts te boven kunnen komen, door niet direct aan onze eigen persoon en aan het heden te denken, doch door te bedenken, wat op den Afsluitdijk, één van de prachtige bewijzen van Nederlands kunnen en Nederlands wilskracht, zoo treffend staat geschreven „Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst“.

Wij zullen daarom eendrachtig samen moeten werken om ons land uit de verarming op te heffen, en zodoende het geestelijke en materiele leven weer te doen opbloeien.

Nog is geheel Nederland niet bevrijd. De strijd woedt in volle hevigheid nog in sommige deelen

van ons land. Dagelijks vallen er slachtoffers door oorlogshandelingen te betreuren, zelfs nog in de reeds bevrijde gebieden. Wanneer de vrede is weergekeerd in ons land, zullen wij een duidelijker overzicht kunnen krijgen van wat opgehouden zal moeten worden. De veldslagen, die wij het liefst ver van ons verwijderd hadden zien uitgestreden, zijn ons land beschoren. Dit is de harde werkelijkheid. Wij moeten gelaten dit lot ondergaan, doch laten wij vooral het hoofd hierbij niet verliezen. Laten wij ons sterken, opdat wij de op onze schouders rustende taak weten te volbrengen voor den wederopbouw en wederopstanding van ons dierbaar vaderland, zoodat de offers die er van onze landgenooten gevraagd werden en waarschijnlijk nog gevraagd zullen worden niet te vergeefs geweest zijn.

Ook wij jongeren zullen aan deze deelen algeheelen wederopbouw moeten medewerken, opdat ons land weer zijn kracht en macht herkrijge die het toebehoort.

Muziekhandel v. LEEST

TREKT 'T MEEST

Wilhelminaplein 4 - Eindhoven

Geopend van 10 tot 4 uur

Ingang door de poort

Wij verhuren koffergramofoons en platen

BERGREDE DER NIEUWE ORDE

„Dank, mijn volk, de voorzienigheid, want in mij gaf Zij U een Führer, die de legenden van Abrahams leidersroem doet verbleeken, en meermalen heeft Zij op wonderbare wijze dit, mijn Führerschap bevestigd en gered uit de aanslagen van hen die het U misgunden. Gaudete omnes populi mei, quia ego sum tua via et tua vita et tua veritas.

Mijnen heirbaan heb ik U uitgerold onder Uwen voet, dwars over het smalle spoor van Abrahams bleeken zoon, dat ik heb uitgewischt. Gaudete!

Mijn Leven heb ik U gegeven. Want in den gloeienden oven van mijn hartstocht heb ik U omgebaard tot wolven en hyena's, en van Uw rooflustig gebrul janken de wanden van ons Rijk en ronkt de wellust van mijn bloed. Zie, ik zond U uit onder de schapen en gaf U vrij spel met hun onnoozelheid. Gaudete: Uw muil en de drift in Uw ingewand hebben het aanschijn der wereld, dat de schapen hadden vertoebeld en verlakst tot een grauwe groezelige wolk, veranderd. Et sum tua veritas.

Ik ben de waarheid, en gij zijt de waarheid, en al het andere is leugen: Gaudete: Ik heb U gezegd, dat gij het uitverkoren volk zijt.

Ik heb U gezegd dat gij in het leven zijt geroepen om te heerschen over allen. Het is de waarheid.

Want dit is van de waarheid het zegel: dat zij alle ding, dat niet tot haar behoort, vervolgt, ausradiert en vernietigt - Ordnung musz sein - en ik heb U de wapenen in de hand gesmeed, waarmee gij alle ding dat buiten U bestaat en vervolgt, ausradiert en vernietigt.

Of hebben wij de moederweelde en den band der gezinnen en de levensvreugde en de argeloosheid en de vrijheid en de persoonlijkheid en de liefde en den vrede niet afgeschoven van den weligen akker der aarde?

Wij hebben het gedaan, terdege! En vraag niet naar getuigen, want de voren die gij in den akker sneed zijn volgestroomd van blatend bloed dat voor schapen en lammeren getuigt en op de voorwallen staan de hoornen der rammen gestoppeld en tuiten getuigenis voor Uwe waarheid.

Dit zegt de waarheid: ruim op wat rot is en laat mij ademen: schep ruimte, schep Ordnung.

Ik heb U ruimte geschapen in een Ordnung die ik geschapen heb, ordelijker dan die andere die van de aarde een wollen wolke miek.

Luister naar MIJNE Bergrede, die luider en heldahtiger klinkt, dan dien van Abrahams bleeken zoon, die de wang bood in plaats van de vuist.

Zalig de sadistischen van geest, want hun behoort het Derde Rijk.

Zalig de Rücksicht-lozen, want zij zullen alle land bezitten.

Wee, die 'wij' beschermen en troosten, want zij zullen weenen.

Wee hen, die door ons verzaagd worden, want zij zullen hongeren en dorsten naar de rechtvaardigheid.

Wee de barmhartigen, want wij nemen hen in verzekerde bewaring.

Heil den zuiveren van harte, want wij doen hen wat beters zien.

Heil de oorlogsstichters, want zij zullen mijne kinderen genoemd worden.



„Wat is er geworden van dezen mens“

Sieg aan hen die vervolging brengen aan de rechtvaardigheid, want hun behoort het Derde Rijk.

En als men U beschimpt en vervolgt en valscheijk beschuldigt van velerlei kwaad, wanhoop dan, want voorzeker lijdt gij dan door mijnen wil.

Verheugt en verblijd U, mijn volk, want Uw Führer is groter dan de hemelen!”

Ay God, dezen hoogmoed hebt Gij geduld voor Uw Aanschijn? Wee! Wat is er geworden van dezen mensch dien Gij tot Uwe Glorie geschapen had, en die zich zóó tegenover Uw Liefde verheef?

In donkere nachten ligt nu deze mensch op zijn ellende en speurt in de duisternissen voor den laatsten sprankel warmte en den laatste splinter lichts die zijn vaal en koudgeworden lijf verlieten.

O! Niet in zijn ziel speurt hij.

Hij kent geen ziel. Nog minder

„Et omnia Vanitas”

kent hij geweten — nóg niet!

Hij kent niet veel dezen mensch.

Hij kent den vrede niet die open in den avond blikst en den man van wien zij uitgaat verstrengelt met de sterren en hun zilver gruis tot een kalmzgespannen schemel voor Gods Voeten.

Hij kent den balsem der Liefde niet die als zachte Olie vloeit over de zerken die huiveren door een menschenhart dat zijn goeden wille met bleke handen boven zijn elende heft.

Geen spoor van Liefde of Vrede, in wat hij kent. Is dit de man die een wereld aan zijne voeten bond en wiens waan uitrees tot boven zon en hemel?

Kan men deernis hebben met zóó een? O hij Armste der Armen, wie is lager en nietiger dan hij? Wee den mensch die zich verheft en Oorsprong en Einddoel uitwischt met zijn geest. Wat hij kent is anders niet dan doen. Hij kent de uitterende honger naar macht, maar de macht kende hij nimmer.

De Haat kent hij en de koorts der vijandschap.

En nu kent hij ook de terging van dat langzaam invretend weten, dat al zijn zelfopoffering voor schimmen was, dat al zijn macht hem noch zijn volk iets anders heeft kunnen doen geworden dan volslagen machteloosheid, en al zijn haat de Orde der Liefde niet heeft kunnen schaden: de orde, waarin de eersten de laatsten zullen zijn, de verhevenen vernederd, en de vernederden verheven. Dat niet hij zijn spel speelde met de wereld, maar dat God zijn Grandioos Spel bedreef met zijn dommen waan.

Dat is zijn duister weten. En in die duisternissen blinkt geen licht meer, al spuwt de perverse verbeelding in dezen machtszieken mensch ook zijn twee laatste van spijt en verbittering grommende vlammen langs den grondeloozen hemelwand, om ergens dan toch nog deze zieke-loos van zijn verkommerde wil te doen gelden.

En omdat nu geen enkel licht meer blinkt en geen veertje warmte nog rilt in dit uitgeteerd wrak van groote wanen, recht zich bitter en giftig al, wat ook in hem zelf verwurgt werd om diër wanen wille: dat ook hij mensch is, dat ook hij rust en Geluk behoeft. Neen, hij zal het niet bekennen, zelfs den nacht niet. Maar in zijn vleesch doort een wrange kroon. Veritas één en Veritas twee zijn spijkers door zijn dorre, lege handen: menschelijkheid en onafhankelijkheid; waarheid zal de spijker door zijn bare voeten zijn als hij treedt van dit leven in het andere, en daar de wonde vindt schreien in wat hij steeds verworste: een menschenhart.

KO SARNEEL.

Landing bij NIJMEGEN

Ooggetuigeverslag van een
Nederlandschen Parachutist

Een Nederlander, die heeft deel genomen aan de landing der „Airborne“-troepen bij Nijmegen, heeft een en ander verteld over zijn belevenissen.

Hier volgt zijn verhaal.

(H.N.) Ongeveer half twaalf 's middags vertrokken wij van ons vliegveld van Engeland en om precies twee uur maakte onze piloot zich los van de Sterling-bommenwerper, die ons sleepte. Wij zweefden toen boven het Reichswald in Duitsland en wij zagen voor ons ons landingsterrein, een klaverveld, $\frac{1}{4}$ K.M. van de grens ten Z.O. van Groesbeek. Het terrein was ons al bekend door de vele kaarten en luchtfoto's, die wij bestudeerd hadden voor de operatie begon.

Onze landing was schitterend en toen wij, onmiddellijk na het stoppen van het vliegtuig, er uit sprongen, was er geen enkele tegenstand te bekennen.

Direct begonnen wij het vliegtuig, waar wij zelfs een auto en twee motorfietsen in meevoerden, te ontladen.

Binnen enkele minuten echter was er iets verdachts. Vier moffen kwamen op ons aanloopen, met hun handen omhoog. Eén zwaaide met een zakdoek. Zij gaven zich over; ze waren blijkbaar oorlogsmoe.

Onmiddellijk na onze landing waren de boeren uit den omtrek, in hun Zondagsch-best naar ons toegekomen, om ons bij het ontladen te helpen. Een meisje rende naar ons toe en vertelde, dat een Mof, toen hij de landing zag plaats vinden, zich in een schuur had opgehangen.

Hij had er blijkbaar geen gat meer in gezien.

Na het ontladen begaven wij ons naar den dichtstbijzijnden straatweg. Het eerste wat wij daar vonden, was een Citroën, toebehoorende zooals de bevolking ons zei, aan een kerel van de Gestapo. Deze had 's-morgens bij het aan onze landing voorafgegane bombardement, al de beenen genomen. Wij rekenden de wagen in, wij konden die goed gebruiken, en bij het doorzoeken ervan vonden wij een groote Goudsche kaas. Wij, die voor 10 Mei 1940 Nederland hadden verlaten, wisten daar wel weg mee.

Na dit incident begaven wij ons naar ons punt van samenkomst in de bosschen, waar wij zonder moeilijkheden arriveerden.

Natuurlijk doorzochten wij de omliggende bosschen van ons toegevoerd hoofdkwartier. Wij vonden daar verschillende Deutsche soldaten, die, toen ze de landing zagen gebeuren, in de bosschen waren gevlucht

WIJ WILLEN MEDEWERKEN

OOK NU!

Een onzer medewerkers, die, evenals zoovele van ons, jongeren, jarenlang den zwaren ondergrondschen strijd heeft gestreden, brengt in een ontroerend artikeltje gedachten en gevoelens onder woorden, die thans zoovele vroegere ondergrondsche strijders beheerschen.

Neen, ik wist niet vriend, dat er al zoo vlug na de bevrijding een dag zou komen, dat ik het erg, heel erg zou kunnen vinden, dat jij het zwaarste offer voor de vrijheid van ons volk. Ik heb je artikelen gelezen in de illegale bladen, waarin je jouw standpunt over deze vraagstukken scherp uiteenzette. Dat je jezelf opofferde om hier te blijven, ofschoon je de kans kreeg om naar den overkant te vertrekken. Maar jij vond, dat je hier noodig was. Dat je hier op dit front te vechten had. Jij streed den onbaatzuchtigen strijd van den echten vaderlander. Jij vocht voor je vaderland tot het bittere einde. R.I.P. staat er nu op je graf, op een graf, dat jouw graf eigenlijk niet is, maar dat we voor je hebben aangelegd, om je voor altijd te kunnen hedenken. Je echt graf is in Vught, in Vught bij de duizenden anderen, die met jou hetzelfde lot hebben ondergaan. Dezelfde menschen, die met jou, voor hun werk in het belang van ons allen zijn gevallen! Gevallen! Daar heb je het woord weer. Duizenden, tienduizenden malen keert het woord nog in onze gedachten terug en wij zien ze allen: legale en illegale strijders aan onze geest voorijtrekken. Voor ons, voor Nederland gesneuveld.

En nu, nu zijn we bevrijd. Wij zijn met de hakken over de sloot gekomen. Wij gaan hopelijk aan de bevrijding van ons land medewerken en zoo jouw werk en dat van vele anderen voortzetten en beëindigen. Maar helaas vriend, het gaat niet zoo eenvoudig. Wij moeten alvorens iets te kunnen beginnen ons door een muur van commissies en comité's heenwerken. Een legaal baantje te krijgen is stukken moeilijker dan een illegaal. Erger nog. Op geen enkel bureau schijnt men op de gedachte te komen, dat juist nu jouw vrienden ook mee willen helpen.

Mannen uit vervlogen tijden, die vier jaren lang jouw werk als „lust naar sensatie“ hebben betiteld, of als „illegaal werk“ ook wel eens vijf gulden hebben gegeven, loopen gewichtig rond, liefst in uniform en hebben zitting in allerlei commissies. Gemeenschappelijke opbouw door pers en radio uit den treure verkondigd, schijnt in de praktijk in rook op te gaan. Maar wij vriend, wij die jarenlang voor de gemeenschap hebben gewerkt, worden schouderophalend gepasseerd. Zijn wij er over gebelgd omdat wij de illegale werkers zijn en daarom geprijsd en geloofd willen worden? Hoe naïef.

Neen, wij willen ook nu medewerken aan de bevrijding en de opbouw van de nieuwe staat, omdat wij altijd gewerkt hebben, om dat we niet stil kunnen zitten, omdat wij... vaderlanders zijn.

Ja, vriend, en nu? Willen ze ons nu uitschakelen? Worden wij nu bedankt en zal „1940“ onze plaatsen weer gaan innemen? Of zullen dat allerlei „nieuwlichters“ doen, die tijdens de bezetting vol angst en beven achter moeders pappot bleven zitten? En dat ondanks het feit, dat wij het werken met ellebogen niet langer meer dulden.

Vriend, is jouw offer en het offer van velen nu al vergeten? Wij zijn vrij en samenwerking in algemenen zin bestaat alleen dus nog in theorie. En de tranen schieten mij in de oogen als ik naar je graf kijk. Gevallen! Maar moeten wij dan werkelijk spijt krijgen over alles wat in die vier jaren voor ons land gedaan is? Zal het Nederlandsche volk dan heelemaal niets geleerd hebben? Zou dan van al de mooie plannen niets terecht komen? Wij kunnen het niet gelooven, wij kunnen niet gelooven, dat met al die duizenden slachtoffers voor oogen, Nederland den verkeerden weg zal inslaan.

Diep in ons onderbewustzijn is er een stem, die zegt: het zal nog wel verkeren. Dit is een vergissing. Wij zullen nog wel van koers veranderen. En als dat niet het geval is, als de start verkeerd geweest is en 'zoo doorgaat — en wij kijken grimmig naar het graf — zal en móet die start veranderen.

FONS.

en zich nu met alle plezier overgaven.

Dien avond verhuisden wij ons hoofdkwartier nog verschillende malen, en om 12 uur 's nachts was het aantal krijgsgevangenen al tot 500 gestegen.

Wij hebben nog even een iets moeilijker tijd gehad, omdat de troepen op de grond iets langer uitbleven dan wij hadden verwacht. Maar toen wij eenmaal contact met ze hadden, konden wij zeggen, dat wij onze opdracht hadden vervuld.

TERUGTOCHT UIT HEL

VAN ARNHEM

„Dit is het einde. De meest tragische en roemrijke slag van dezen oorlog is afgelopen en de overlevenden van de Britsche Luchtdivisie kunnen nu rustig slapen, voor het eerst in negen dagen en nachten.

Maandag kregen wij het bevel om uit te breken uit onze stelling in het bosch ten Westen van Arnhem, en de Rijn weer over te steken, naar den Zuidelijken oever. Deze ontruiming der stellingen moest geschieden, nadat het donker geworden zou zijn. Onze commandant was tegen een algemeenen doorbraak-aanval op de Duitschers rondom ons. Zijn plan was, dat kleine groepen, tien tot twintig man sterk en met tusschenpoozen van twee minuten, langs verschillende wegen zouden vertrekken, om in het donker eenvoudig door de Duitsche linies heen te wandelen. Patrouilles gingen er reeds eerder op uit om door middel van witte lappen, uit valschermen gesneden, de boomen te merken. Om te verhoeden, dat de Duitschers zouden ontdekken, wat er aan den gang was, legden de kanonnen van het Tweede Leger den heelen namiddag door een spervuur neer op de Duitsche stellingen. Iemand ging rond en deelde pakketjes uit met medicamenten en morphine. Wij scheurden onze dekens in stukken en wikkelden die stukken om onze laarzen om het geluid van onze voetstappen te dooven. Ons onderling wachtwoord was: „John Bull”. Indien wij van elkander gescheiden raakten, moest iedereen op het kompas naar het Zuiden koersen.

Onze Majoor is een oude rot. Hij liep vooraan en hield onze groep bijeen door de orde te geven, dat ieder een slip vast moest houden van de jas van zijn voorman. Daardoor leek onze troep meer op een groep kinderen, die een spelletje speelden, dan op iets anders.

In het halfduister trokken we weg. Om ons heen was de weerschijn van brandende huizen. We hadden geluk, we trokken door gevaarlijk terrein, maar behalve het geknal van het geweer van een enkelen Duitschen scherpshutter was alles stil. Het pad van een andere groep werd echter tijdelijk afgesneden door een stroom vijandelijk machinegeweer-vuur. Weer een ander groepje moest op haar weg een vijandelijke patrouille tot zwijgen brengen met hun

Negen dagen lang hebben de 8000 man van het 1ste Britsche Luchtlingsleger, die bij Arnhem waren neergedaald een verbitterden strijd gevoerd tegen een steeds sterker wordende Duitsche overmacht.

Maandag werd de landing uitgevoerd en Woensdag daarop hadden de gevechten om de brug plaats. Onder zwaren strijd van heg tot heg en van huis tot huis werd Vrijdagavond de Zuidelijke Rijnsoever bereikt, waarna Zaterdag opnieuw een groote macht troepen en voorraden werden afgeworpen.

De voordeelen der Duitschers waren echter te groot. De Britsche „Ducks” konden niet tegen den steilen walkant oprijden en reeds op kilometers afstand konden de Duitschers de Britsche tanks onder vuur nemen, daar deze gedwongen waren op de dijken te rijden.

Nadat reeds Zondag de positie der luchtlingsstroepen door gebrek aan munitie en levensmiddelen zeer benard was geworden, werd besloten tot den terugtocht over den Rijn.

De brug bij Arnhem werd niet genomen, maar de herinnering aan den heroischen strijd van zoo talrijke dappere mannen zal voortleven in de geschiedenis der wereld, maar vooral in die van de twee bevriende volken: Engeland en Nederland.

Op meecsterlijke wijze heeft de Britsche oorlogscorrespondent Allan Wood dezen terugtocht beschreven.

Sten-geweren en handgranaten. Een derde werd opgehouden, totdat een Duitscher, die in de buurt een avond-wandelingetje scheen te maken, uit het oog en uit het gehoor was verdwenen; maar we kwamen er allemaal doorheen. Het ergste was het wachten bij de rivier-oever. Het duurde twee uren, voordat de booten kwamen, die ons naar de overkant zouden brengen. De Duitschers waren blijkbaar niet op de hoogte van wat er gebeurde, maar ze bleven waakzaam. Ze schoten voortdurend lichtkogels af, en dan was het zaak, dat wij plat in de modder gingen liggen en ons niet bewogen.

Ook in de booten moesten we plat op onzen buik liggen. Het was koud, het regende onafgebroken en we waren doornat. Over het algemeen was het op den rivier-oever stil, al werd van tijd tot tijd de rust verstoord door korte, ratelende vuurstooten van een vijandelijke mitrailleur, ergens in de verte.

Ook tijdens den overtocht hadden we geluk, doch toen we in zicht van den overkant kwamen, scheen de vijand te beseffen, wat er gaande was. Granaten van kanonnen en mortieren regenden in de rivier en op het droge land aan de overzij.

We hebben gewonden moeten achterlaten, mannen, die er zoo erg aan toe waren, dat ze niet konden worden vervoerd. Veel gezonden, die uren in kou en regen aan de rivier hadden gewacht tot de booten zouden komen, stonden op het laatste oogenblik hun plaats af aan gekwetsten: „Eerst jullie, wij komen later wel”, was hun motto.

Zoo eindigde de heldhaftige strijd van de Britsche Luchtsoldaten, een strijd, die uitgevochten is met eer, moed en zelfopoffering.

De overlevenden zijn op het oogen-

blik, dat ik dit schrijf, ergens in veiligheid, in diepen slaap gehuld. Zij kwamen niet uit de hel van Oosterbeek terug als verliezers. Ze waren vol goeden moed en hoopten op spoedige revanche. En aan hun laatste operatie, den gevaarvollen terugtocht over de rivier, hadden ze onverstoorbaar de naam gegeven: „operatie Berlijn”.

VERA LYNN

weer voor de Engelsche Radio

Vera Lynn, de favoriete van de Engelsche soldaten, die ook in ons land reeds voor den oorlog zeer geliefd was om haar klare, lieflijke stem, is weer door de radio te beluisteren. Sinds 3 November zingt zij elke week een half uur voor den microfoon van het General Forces Programme van de B.B.C. en sinds 4 November in het programma van de A.E.F.

Vera Lynn is juist in Engeland teruggekeerd van een tocht door Br. Indië en Birma waar zij voor de daar vechtende troepen zong.

KLAGERS

Elke Nederlander, die klaagt, moest zich eigenlijk tot in zijn niere schamen! Onze Geschiedenis is vol van verhalen over moeilijkheden en bezwaren. En juist in die tijden van grooten druk werd Tropisch Nederland en vele buitengewesten verworven. Steeds kwam ons land sterker dan ooit uit depressies en malaise te voorschijn.

Wat toen kon, kan nu nog.... 't Ligt alleen maar aan de geestesgesteldheid.

Dit schreef „Durf” in 1938.

Een woord, dat ook nu nog waarde heeft.

Sluit Uw verzekering

tegen

Ziekte- en Ziekenhuiskosten

bij de in Eindhoven gevestigde

Stichting Ziektekostenverzekering

„DE VOORZORG”

(Opgericht 10 April 1930)

Gunstige tarieven Hooge uitkeeringen

Inlichtingen:

W. de Zwijgerstraat 6 - Eindhoven

PSYCHOLOGIE DER NIEUWE FILM

In vele opzichten gaat ons leven, nu wij bevrijd zijn veranderen en wij zijn er ons maar ten halve van bewust, hoe snel en onmerkbaar dit veranderingsproces zich binnen in ons voltrekt. Psychologisch gezien, moeten wij, na de veelal rampzalige tijden, die wij onder Duitse smaad moesten doormaken, waarin wij ons aanvankelijk geforceerd, later gemakkelijker — de gewoonte is vriend en vijand — afsloten in ons kille, maar goed Nederlandsche conservatisme, — nu als nooit te te voren, open komen te staan voor begrippen van ons meer nastaaende volkeren. Onze geestelijke sluizen zetten wij gretig open. Wij worden weer ontvankelijk voor al datgene, wat ons zoolang ontzegd bleef. We belanden in nieuwe sferen, onze hersenen krijgen nieuwe indrukken te verwerken, een nieuwe critiek ontstaat.

Op de keper beschouwd is niet alles volkomen nieuw, psychologisch beschouwd gaat dit echter wel op. Het is duidelijk, dat in al dit ongetwijfeld spontane opnemen een adder in het gras verscholen is. Het gevaar van zich critiekloos en dus ongewapend door uitingen van elk soort te laten overspoelen, — al lijkt ons dit een rustige zee, die wij zelf geheel meenen te overzien —, is niet denkbeeldig.

Nemen wij een bepaalde kunstuiting onder de loupe: de film.

Ver van elke film „Kunst” te willen noemen, moet de film in het algemeen niettemin kunst genoemd worden, omdat zij het bewegende leven tot object heeft, dat zij vanuit een geheel eigen, van andere kunsten afgescheiden hoek, met eigen filmische middelen, benadert. Hoe beter deze moeilijkheden en voorwaarden overwonnen worden, des te meer blijkt het mogelijk de film het praedicaat kunst te verleen.

We willen echter hier speciaal het filmeffect op den toeschouwer beschouwen. Hoe de kunstcriticus het ziet, doet hier minder ter zake. Staat een film n.l. laag, wat kunstniveau betreft, en mag ze daardoor den criticus niet meer boeien, het effect, dat ze op de rest van ons, die haar dus niet aan bepaalde aesthetische criteria toetsen, maakt mag niet lager dan de hoogste kunstbevrediging aangeslagen worden. Dit is redelijk: De film heeft immers ook een sociale taak. Ze kan middel zijn om 'n bepaald effect te weeg te brengen en dit effect moet bij allen bereikt worden. Logisch is dus, dat deze voorwaarde de films haar kunstareool moet ontlenen. Maar bereikt ze inderdaad de massa, dan heeft ze haar doel bereikt, en is de film dus „goed”, uit het laatste gezichtspunt bekeken.

Zoals reeds hierboven opgemerkt, staan we in dezen tijd ont-

vankelijk tegenover nieuwe indrukken, dus ook ten opzichte van nieuwe films. In verband met het vorige wordt nu duidelijk, dat wij het gevaar lopen object te worden van de oorlogsnoodzaak, algemeene bergippen, en vooral morele kwaliteiten, als b.v. heldenmoed en vaderlandsliefde, de menschheid en masse voor te houden. Deze behoefte kent elk oorlogvoerend land, dat dan ook aanstonds het hulpmiddel van den modernen tijd aangrijpt, welke het meest, en op uiterst korten termijn het publiek kan beïnvloeden. En dit middel is bij uitstek daartoe geschikt, omdat zij van alle kunstuitingen het minste abstraheert van het werkelijke leven.

Men wenscht bepaalde gevoelens, en men weet ze op te wekken, terwijl men op geraffineerde wijze zelfs de bij uitstek aesthetisch, maar niet psychologisch ingestelde toeschouwer nog weet te vangen.

Wanneer we de kwestie concreet stellen: Duitschland trachtte ons tijdens de bezettingsjaren met zijn propagandamiddelen te lokken, en ook de film hoorde tot haar wapens. Het minste wat die beoogde te weeg te brengen was twijfel ten opzichte van het oude, voorloopig nog zonder stellingname vóór het z.g. „nieuwe”.

Ze zijn zelfs daarin niet geslaagd. Dit was voor een belangrijk deel te wijten en te danken aan de psychologische muur, waar maar weinige menschen in staat waren overheen te denken. Het betreft hier een uiting van een hedendaagschen Duitscher.

Dit gaat voor een groot gedeelte van ons volk op. „Te wijten en te danken”. Ja, want had deze rem — of vooroordeel — niet bestaan dan had wellicht de Duitse propaganda — hoe primitief van opzet ook — kunnen dóórwerken.

We hebben dus in het algemeen gezien, dat de Duitse propaganda een juist omgekeerd effect bij ons sorteerde, n.l. een positief gevoel van „bedrogen te worden”. De tijden verlopen, en na de Duitschers komen de bevrijders, die ons veel nader in mentaliteit staan. Zij brengen goede en humane dingen. Maar evengoed gaan ook zij met propagandamiddelen te werk. En met meer succes.

Merkwaardig is het, in dit verband, de propaganda-film van Amerika te zien veranderen na haar laatste producten, die wij in ons land zagen, vóór Mei 1940.

Voorop staat, dat een bepaalde propaganda noodig was om een tegenwicht te vormen tegen de Duitse overtuiging. Al was deze laatste geheel verkeerd en zonder logische basis. Het was niettemin een overtuiging, en het is in het algemeen gebleken, dat de soldaat, die met overtuiging strijdt, tot groo-tere prestatie in staat is. Met het

oog hierop werd den Amerikaanschen soldaat via de film, duidelijk gemaakt en ingeprent, dat ook hij zich telkens weer van het feit bewust moet maken, dat ook hij een overtuiging bezit, die als qualificatie niet onderdoet voor de Duitse, n.l. dat hij voor een betere wereld vecht, dus ook — indirect — voor zijn gezin. Om het gewenschte effect te verkrijgen moet dus opofferingsgezindheid voor staat en volk gesuggereerd worden. Dit niet ten onrechte.

Hiernaast echter zien we — en we denken hierbij speciaal aan de film „Human Comedy”, die het leven van een Amerikaansch gezin in oorlogstijd tot onderwerp heeft, — dat andere propagandoelen, die vóór den oorlog persé niet te constateeren vielen, worden nagestreefd die niet direct opvielen. We noemen de idealisatie van de democratie in Amerika, het wijzen op de correcte opvoeding der jeugd en het bestaan van een universeel gevoel voor religie en kunst. Eveneens wordt het pleidooi vóór het Amerikaansche burgerschap verleidelijk opgediend, al ontgaat de sentimentaliteit den toeschouwer geenszins. We zullen de sentimentaliteit echter buiten beschouwing laten.

Deze doelstellingen worden dus naast de typische oorlogsdoelstellingen nagestreefd en het blijkt, dat zij den gemiddelden toeschouwer ook treffen. Ze zijn verborgen in oogenschoonlijk onbelangrijke details, zwijgende colse-ups, — wij denken hierbij aan de bibliotheek-scène in „Human Comedy”, — opvallende handelingen — de jonge zoon geeft zijn moeder een stoel (Human Comedy), en vluchtige dialogen.

Zelfs in een zuivere amusements-film, als we laatst zagen konden we iets van deze secundaire doelstellingen terugvinden. In de film „It started with Eve” van Deanne Durbin worden b.v. Bach en Mendels' erfelijkheidstheorieën met de haren bij den inhoud geslept.

Dit uitte zich in triviale opmerkingen, die niettemin hun doel, de culturele zin van het Amerikaansche volk het publiek te suggereren, niet miste. We zien dus waar de adders zitten, en hoe hier amusement de propaganda kan camoufleren.

Wij zullen geen verdere voorbeelden aanhalen. Waarom het gaat is op de algemeene tendenties te wijzen. Stellen wij ons dus op het standpunt van den maker van de film, dan zullen we minder moeite ondervinden de psychologie der „nieuwe” film aan te voelen en te begrijpen. Een gewaarschuwd mensch telt voor twee! H. FLUIJT.

Wat Gebeurde er in Werkelijkheid?

HET WARE VERLOOP

van den OORLOG

Het tijdvak der Duitsche overwinningen (1939, '40, '41).

De inlijving van Tsjecho-Slowakije bij Duitschland in Maart 1939, waarmee Hitler zijn plechtig gegeven woord brak en tevens het verdrag van München schond, verwekte groote verontwaardiging in Groot-Brittannië en Frankrijk. O.a. had dit ten gevolge, dat deze landen hun gezanten in Duitschland tijdelijk terug riepen. De leidende staatslieden van de beide groote West-Europese mogendheden richtten zich bovendien in scherpe bewoordingen tot de Duitsche regeering, waarbij zij niet nalieten, hun afkeuring over deze daad duidelijk te kennen te geven. Zij wezen vóór alles op het misdadige van Hitler's verraderlijke woordbreuk. Naar onze meening was het belangrijkste gevolg van de overrompeling van Tsjecho-Slowakije dan ook, dat alle vertrouwen in eventuele toekomstige Duitsche beloften en verdragen, reeds bij voorbaat geheel verdwenen was. Dit bracht weer met zich mee, dat men moest aannemen, dat bij een volgende kwestie, die door Duitschland zou worden opgeworpen, het animo der tegenpartij om op eenigerlei wijze concessies te doen, wel uiterst klein zou moeten zijn.

Kort na het „voldongen feit van Maart '39" gaf Groot-Brittannië geheel in tegenstelling met zijn tot dusverre gevolgde verzoeningspolitiek onomwonden te kennen, dat het bij de eerstvolgende Duitsche poging tot agressie met de wapenen tusschen beide zou komen. Dit dreigement werd kracht bij gezet door een groot aantal maatregelen van verstrekkend karakter. De algemeene dienstplicht werd in April ingevoerd. Een expeditie-corps werd uitgerust en geoefend. Met Rusland werden onderhandelingen gevoerd over het vormen van een vredesblok tegen de Duitsche expansie-politiek.

Bovendien begon onder de krachtige leiding van Daladier, Frankrijk, John Bull's voornaamste bondgenoot, zich te herstellen van de chaos, die gedurende de laatste jaren een zoo funeste invloed had uitgeoefend op de weerstandskracht van dit land. Ook hier werden, eveneens in een koortsachtig tempo militaire voorbereidselen getroffen.

Elders zat men echter evenmin stil.

Jarenlang zijn wij in de bezette gebieden vergiftigd geweest door het Duitsche Propagandaapparaat, dat ons stelselmatig het ware verloop der gebeurtenissen in de wereld en op de fronten trachtte te onthouden. Evenals op vrijwel elk gebied is de vijand ook hier verslagen. Door de radio, de ondergrondse Pers en de „fluisterkrant", bleven wij toch, zoo goed als dit in de gegeven omstandigheden mogelijk was, op de hoogte.

Het menscheijk geheugen echter is zwak en bovendien was niet iedereen steeds in de gelegenheid alle nieuws in zich op te nemen.

Daarom gelooven wij velen van onze lezers een genoegen te doen met een artikelenserie over het verloop van den tegenwoordigen wereldoorlog.

Het feit, dat onze medewerker tal van jaren onder den schuilnaam Kolonel S. als militair overzichtschrjver de ondergrondse Pers heeft gediend, moge een waarborg zijn voor zijn, ondanks hun beknoptheid, gedegen en volkomen verantwoorde artikelen.

Hier is zijn eerste historische overzicht.

Duitschland voerde zijn enorme wapenproductie nog verder op. De Duitsche pers zette weldra een scherpe campagne in tegen Polen, Italië rustte zich ten oorlog uit en ontplooi- de een groote politieke activiteit. De bezetting van Albanië door Mussolini's troepen, noopten Groot-Brit- er zelfs toe, zich garant te stellen voor de integriteit en onafhankelij- kheid van Griekenland en Roemenië. De Balkanstaten bewapenden zich. Polen bereidde zich zoo snel mogelijk voor op alle mogelijke even- tualiteiten. Nederland en België voerden hun defensieve kracht op. Kortom: Europa verkeerde in een even ernstige als latente crisis. On- ophoudelijk dreigde het losbarsten van een conflict, dat verwoesting en vernietiging in tal van landen ten- gevolge zou hebben en dat voor de tweede keer in 25 jaren, miljoenen en nog eens miljoenen onschuldigen in rouw en ellende zou dompelen.

Zoo was de toestand toen Presi- dent Roosevelt op 15 April zijn be- kend telegram tot de staatshoofden der beide Asmogendheden richtte. In dit telegram wees de President op zijn verlangen om den vrede in Eu- ropa zoo mogelijk voor 25 jaar te waarborgen. Hij verzocht daarom aan Hitler en Mussolini om openlijk te verzekeren, dat de Duitsche of Ita- liaansche legers niet tot den aanval

zouden overgaan op een bepaalde groep Europeesche staten, die door Roosevelt met name werden ge- noemd. Mussolini wees dit verzoek van de hand; hij toonde zich echter niet ongenegen om nader overleg te plegen over het onderwerp in kwes- tie. Hitler evenwel wenschte ook dit laatste niet. In zijn Rijksdagrede van 28 April verwierp hij het voorstel van den Amerikaanschen President op een zeer besliste wijze. Nog on- rustbarender dan dit was echter het feit, dat Hitler in deze zelfde rede het in 1934 met Polen gesloten niet- aanvalsverdrag verbrak en bovendien verklaarde, dat Duitschland zich niet meer gebonden achtte aan het in 1935 met Groot-Brittannië aangega- ne vlootverdrag. Als reden voor deze houding gaf de Duitsche Rijkskan- selier op, dat de genoemde verdra- gen waren geschonden door de be- palingen van het Britsch-Poolsche pact van bijstand. Verder eischte Hitler, dat het Duitsch-Poolsche vraagstuk spoedig zou worden gere- geld. Hij stelde voor, Danzig weer bij Duitschland in te lijven en laatst- genoemd land tevens een extra ter- ritoriale verkeersweg door de Pool- sche corridor te verschaffen.

Hitler's verklaringen verwekten al- lerwege groote onrust. Men voelde, dat de verhoudingen erdoor in kor- ten tijd op de spits zouden kunnen worden gedreven; hoewel Polen op de Duitsche voorstellen een afwijzend antwoord gaf en zich alleen dan tot onderhandelingen bereid verklaarde, als deze zonder militaire druk zou- den kunnen plaats vinden, gebeurde er voorloopig evenwel niets. Mei, Juni en Juli verliepen zonder dat de situatie zich verscherpte en soms leek het er zelfs op, of de spanning eer- der af, dan toenam. De Duitsche pers bleef zich weliswaar hevig in- teresseeren voor het vraagstuk Dan- zig, doch toonde deze belangstelling op een voor haar rustige manier. Italië hield zich betrekkelijk kalm en getuigde van zijn vredelievendheid. Groot-Brittannië, dat in het Verre Oosten met groote moeilijkheden had te kampen, benutte deze rustpauze dankbaar, om de samenwerking met Frankrijk nog inniger te maken en om de conferenties te Moskou, waar- aan thans ook militaire adviseurs deelnamen, voort te zetten.

Zoo verliepen deze zomermaanden van het jaar 1939, zonder dat zich beslissende gebeurtenissen voorde- den. Sommigen trokken hieruit val- sche conclusies en vleiden zich met de zoete hooft, dat Duitschland geen oorlog zou aandurven, en dat de Poolsche kwestie daarmee van de baan was. Zij vergisten zich echter in de schijnbare rust, die slechts de stilte bleek te vormen, die aan der storm voorafging.

„Fond of Fighting“

Een Jonge Schilder

In kunsthandel Louis Ector te Eindhoven heeft de schilder Jan van de Ven, na de bevrijding, een expositie gehouden.

Het was een tentoonstelling, die treurde om licht. Er waren zelfs stukken zóózeer door de duisternis omvangen, dat men ze met de beste wil van de wereld niet bekijken kon, zonder ze dan maar brutaalweg van de muur te nemen. Moeten de vrije schilders nu nog hun werken in den donkeren verduiken?

Jan van de Ven is een schilder die zich met zekere hand ontworsteld heeft aan de zeepachtige doofheid van dat verwaterde impressionisme dat nu in Nederland lang genoeg zichzelf wijs gemaakt heeft de uitbouw van Breitners kunst te zijn. „Cyclamen met oranje schaal“, „primula's in den winter“ en stillevens „El Alamein“, zijn van dat verwaterde impressionisme nog de suikerrige vruchten, een erfenis, naar de catalogus ons voldoende duidelijk maakt, hem door Kees Timmering overgedragen. Alle overige hier geëxposeerde schilderijen, zijn door drongen van een frisser wind, die in „Heer met gele handschoen“ zijn ware kracht gevonden heeft. Dit stuk is met een verheugende directheid geschilderd, en met een kleurgevoel dat in de plaatsing van den gelen handschoen ongemeen aangenaam wordt.

Als de beste stukken dezer expositie noemen wij „zelfportret in wit shirt“ — overtuigend van uitbeelding en fraai van kleur, — „Heer met gele handschoen“ en „Kerstroospelen in het voorjaar“, dat getuigenis geeft van 'schilders durf.

Waar „Heer met gele handschoen“ nog journalistiek van inhoud is, geven „Zelfportret“ en „portret van den concertmeester Jozef Dado“ een innerlijke beleving en psychologische verdieping te zien, die daar ver boven uitgaan. Maar de kop van den concertmeester, waarin oogen en mond binnenwaarts een melodie vervolgen die in dezen mensch te zingen schijnt, is wat al te gewild van kleur, en wij kunnen op dit punt ook in andere werken van de Ven niet altijd vrijpleiten van effectbejag. „Mijn Vrouw“ is teer en poëtisch, zeer beslist aan de goede zijde van het alternatief: fijnzinnig-zoetelijk.

„Herfstgedachten“ is uiterst vluchtig geschilderd; de compositie en schikking van het bloemstuk begeleiden wonderlijk-gewillig de gedachten over „uiteenvallende“ schoonheid, maar de weinig gelukkige werking van den achtergrond vernielt er alle kleurspraak.

Al met al begroeten wij hier toch een jong schilder, die iets bereiken wil, en, gezien zijn gaven, ons goede verwachtingen bereide.

KO SARNEEL.

EENMANSOORLOG



Hitch-Hiking naar het Front

De meest eigenaardige soldaat in het Britsche leger is dezer dagen naar zijn basis teruggebracht.

Het was Cecil Turney, die door de Amerikanen in Niemandland bij Aken werd aangetroffen, terwijl hij zich op z'n doolie eentje met een geweer in zijn hand in de modder op de Duitschers lag te schieten.

Het behoeft niet gezegd te worden, dat deze vreemde figuur de aandacht der Amerikanen trok, daar zich op een afstand van minstens 75 Km. geen enkele Britsche patrouille of legerafdeeling bevond. Dus werd hem gevraagd, wat hij daar om 's-hemels wil toch aan het doen was. „Wat ik aan het doen ben“, antwoordde Turney, „ik vecht tegen de Duitschers!“

Dit antwoord, dat in dezen tijd

vanzelfsprekend is, wekte toch de noodig verbazing. Want zelfs nu moet er toch altijd een of andere legerleiding verantwoordelijk zijn voor den loop der gevechten. Maar deze soldaat vocht zonder eenige leiding. Hij vocht op eigen houtje, sterker hij vocht zelfs zonder, dat hij daar mócht vechten.

Want toen de Amerikanen hem ondervroegen, bleek al spoedig, dat hij eigenlijk in Engeland thuis hoorde, waar hij tot taak had de schepen te laden, die het materiaal naar Frankrijk vervoeren. Hij had echter al zoolang dit werk gedaan zonder een kans te krijgen om tegen de Duitschers te vechten, dat hij de eerste de beste gelegenheid aangreep om als verstekeling het Kanaal over te steken. In Normandië aangekomen heeft hij zich met behulp van allerlei wagens, die in de richting van het front gingen en al wandelende, zoover weten te verplaatsen, dat hij vlak bij Aken terecht kwam. Dan maakte hij een Duitsch geweer buit, evenals de noodige munitie. Zijn levensmiddelen „leende“ hij van de Amerikanen.

Toen hem gevraagd werd, waarom hij er op z'n eentje op uit was getrokken, antwoordde hij, dat zijn zwager als krijgsgevangene in handen der Japanners was. „En ik wilde op een of andere manier den vijand toch iets terugbetalen“, zoo besloot hij zijn relaas.

Frissche KUNST

Wegens plaatsgebrek mag ik hier slechts in het zeer kort mijn hart luchten over het rumoer rond de tentoonstelling van onze jonge Eindhovensche kunstschilder Jan van de Ven. Elders in dit blad treft U een gefundeerde critiek op zijn werk aan, geschreven door Ko Sarneel, bij wiens meening ik me voor een groot gedeelte kan aansluiten.

Dit wilde ik echter maar zeggen: Ik heb vijf, zes keer bedoelde tentoonstelling bezocht en iedere keer begint mijn bloed te koken over het lamlendige, dat over deze schilderijen verscheen in.. het spijt me, Oost-Brabant. Juist omdat het ding — dat in staat is, iemand beroerder te maken dan waartoe de hele kultuurkamer indertijd in staat is geweest — werd opgenomen in een blad dat terecht het vertrouwen en de sympathie geniet van een zeer grote groep Eindhovenaren, is het des te verwerpelijker en het feit als zodanig des te betreuenswaardiger.

Stoffige CRITIEK

Ik beweer niet, dat Jan van de Ven een groot kunstenaar is, ik beweer niet, dat hij dat worden zal, — hoewel ik, gezien de kwaliteiten die nu reeds in zijn werk aanwezig zijn, iets zeer goeds van hem meen te mogen verwachten, — ik beweer niet, dat er geen slechte stukken op de tentoonstelling aanwezig waren, ik beweer zelfs niet, dat ik het recht heb, in een van deze dingen iets te beweren, ik beweer alleen, dat een jonge schilder, overal, ook in Eindhoven, recht heeft op een gezonde eerlijke critiek van bevoegde zijde en dat het publiek in geen geval genoeg behoefte te nemen met een waanwijze, anoniem gepubliceerde demonstratie van onverstand, van volkomen onbekwaamheid om over welke schilderijen dan ook, ook maar iets te zeggen. 'n Heel klein beetje begrip voor Kunst en als het even kan, ook nog voor de mensen die deze kunst voortbrengen. Bij voorbaat dank.

A. G. SMITS.

CAPITULATIE

door
ALEXANDER CLIFFORD
Oorlogsverslaggever
van de „Daily Mail”

Luitenant-Generaal Dazer van de 70ste of „maagpijndivisie” gaf uit zijn kamer in het Wilhelminahotel order het vuren te staken, en trachtte dit duidelijk te maken aan de Britsche colonne, die in aantocht was vanuit Vlissingen. De Britsche colonne, die uit het Westen kwam, was het eerst ter plaatse. Er stonden toen 300 Britten tegenover 2000 Duitsers.

Het werd donker en onze mannen wisten geen weg. Temidden van de verwarring trachtten onze jongens de Duitsers te overtuigen, dat zij beter deden de wapens maar neer te leggen en naar de brandweerkazerne te brengen.

Dazer was met zware hoofdpijn en een doos aspirine naar bed gegaan. Hij zei, dat hij zich eerst den volgenden morgen kon overgeven en dan alleen aan iemand van eigen rang. Hij sloeg zijn geelzijden deken over zich heen en werd in zijn kamer opgesloten met een wacht voor zijn deur.

Er werd gemeld, dat één machineweerpost nog steeds tegenstand bood. Dazer had verteld, dat deze onder bevel stond van den president van zijn krijgsveld. Deze president wenschte slechts order te ontvangen van Generaal Dazer zelf. Het eenige, dat toen overbleef was deze post tot zwijgen te brengen door onze batterijen.

Tegen donker waren de 300 Britten bezig de 2000 Duitsers bijeen te drijven op de groote Markt. Zij sloten de zijstraten af en dreven de gevangenen bij elkaar, zooals men vee bij elkander drijft. Onze jongens deden schietgebedjes, dat de Duitsers zich maar rustig zouden houden. Deze trokken echter heel kalm naar het Marktplaatsplein en schenen niet het minste plan te hebben om last te bezorgen.

De eenige moeite werd veroorzaakt door drie leden van de Nederlandsche „ondergrondse”, die drie landgenooten in Deutsche uniformen hadden ingepikt en vroegen, of ze ze mochten houden en zelf verder verzorgen. Dit werd toegestaan, doch bij nader onderzoek bleek, dat men hier te doen had met drie werkelijke leden van de weer-macht, drie landverraders. Zij waren zoo doodsbenauwd voor hun eigen landgenooten, dat ze maar liever krijgsgevangenen werden. Ze werden dus wel tusschen de Duitsers opgebracht, tot groote ergernis van de drie goede Nederlanders.

De volgende morgen bleek, dat Dazer een halve doos aspirine had gebruikt, maar niet aan de 11 flesschen champagne geraakt had, die naast zijn bed stonden. Deze zijn

der MAAGPIJNDIVISIE

thans in betere handen overgegaan.

De brandweerkazerne leek wel een kruising tusschen een aanvalsdopet en een oorlogsmuseum. Er lag een groote hoop Duitsche helmen, die wel iets weg hadden van een reusachtige hoeveelheden kaviaar, verder een ongelooflijke massa handgranaten en, volkomen onbegrijpelijk, een 2000 groene lampkapjes.

Daar de geallieerden verre in de minderheid waren, werden de Duitsers zelf ingeschakeld voor het vervoer naar de gevangenkampen. Er werden vrijwilligers gevraagd om de roebooten te bemannen. Deze meldden zich. Verder werd een aantal bakkers gerequireerd om voor brood te zorgen. Ook dat kwam voor elkaar, en het was zelfs bijzonder goed brood, want de „maagpijndivisie” leefde op bijzondere rantsoenen.

Mr. Woon



De rubriek „Ingezonden stukken” in een krant is steeds belangwekkend. Soms zelfs nog interessanter dan de overige rubrieken, hoewel men vaak verbaasd staat, waarover allerlei mensen zooal kunnen schrijven.

Zoo troffen wij dezer dagen in de „Times” een ingezonden stuk aan, waarin een zekere Basil Woon, — die erbij voegt, dat hij geen Chinees is, — zich beklagde over het feit, dat hij gedurende vijf jaren slechts één soort kaas had gegeten en dat het water in zijn mond liep, als hij aan allerlei andre, met name genoemde soorten kaas dacht.

Wij gelooven dit onmiddellijk, Mr. Woon. Heb je wel eens ooit onze wereldberoemde 20+ geproefd?

In ieder geval bewijst dit ingezonden stuk weer eens, dat de Duitsers zich in de Engelschen vergissen. Dacht U, dat menschen als deze meneer Woon, die, alle beroerde omstandigheden waaronder het Engelsche volk moet leven ten spijt, nog kan denken en watertanden over verschillende kaassoorten, door een V1 of V2 bedreiging uit hun lood zijn te slaan?

Ik zag Generaal Dazer opnieuw. Hij ging juist over een der grachten en fotograferen probeerden hem te „nemen” doch hij keerde zich kwaad om. Zij draaiden echter met een zwaai om hem heen en toen begon de comédie opnieuw. De Duitsers, die hij onderweg passeerden, grinnikten en de Generaal keek toen zoo mogelijk nog kwader dan tevoren.

Onder de menigte bevond zich ook een vroolijk Italiaansch matroosje, dat een knoop met „Welkom” erop in zijn knoopsgat droeg. Hij was in Toulon gevangen genomen en de Duitsers hadden hem voor zich laten werken. Tien dagen geleden was hij ondergedoken om niet naar Duitschland te worden vervoerd.

Toen hem bleek, dat hij niet au sérieux werd genomen, werd hij kwaad en dreigde, dat zijn ambassadeur in Londen het zeer kwalijk zou nemen, als hij niet goed behandeld werd.

HERINNERINGEN

Weet je nog hoe de eerste verordening van 14 Mei 1940 van de Duitsers luidde?

„De troepen zijn gehouden, de bevolking voor zooverre zij zich vreedzaam betoont, onder alle opzichten te ontzien en haar eigendom te eerbiedigen”.

Resultaten: fietsendiefstal op groote schaal van de binnentrekkende troepen, zelfs diefstal van kinderwagens en melkkannetjes, gestolen van de boerenbevolking; plundering der garages, omdat de „heeren” niet langer te voet wenschten te gaan.

Na den doortocht inbeslagneming van alle auto's, uitgezonderd van die, welke hun handlangers noodig hadden voor 't aanleggen van vliegvelden en andere fraaiheden.

Diefstal van koper en andere artikelen.

Diefstal van onze kerkklokken.

Diefstal van onze machines van de bedrijven, die niet voor de „Herren” werkten.

Diefstal van onze fietsen op groote schaal, met of zonder banden.

Diefstal van onze vrijheid door gedwongen slavenarbeid.

Diefstal van onze radio's (de slechte hebben ze laten staan!)

Gevolgtrekking: Ze hebben ons werkelijk ontzien en ze hebben zich ook geweldig vreetzaam (let wel op de „t”) betoond. Ons eigendom is geweldig geëerbiedigd, want eerlijk is eerlijk, eigendom hadden wij, Nederlanders, toch eigenlijk niet. Het was toch allemaal Germaansch bezit en wij, Germanen onder elkaar, hebben toch graag ons vermeende eigendom aan de „edel-Germanen” gegeven. Waar ze de adel vandaan halen, weet ik niet, maar één ding is zeker: het spreekwoord „Arbeid adelt” moet veranderd worden in „Diefstal adelt”. Maar, edelen, let wel: „Gestolen goed gedijt niet”.

SO LONG

Een hachelijke taak is het op dit ogenblik een enigermate actueel artikel te schrijven over het letterkundige leven in ons land.

Is er op het ogenblik nog zoiets als een letterkundig leven? In het verborgen is er misschien gewerkt de afgelopen jaren, in het openbaar bleek daar echter weinig van. Men kent de geschiedenis van de Kultuurkamer en zgn: papierbeperking. Men weet, dat de kunstenaars, die hun geweten niet te grabbel wilden gooien, de mond gesnoerd werd. Men herinnert zich, hoe een voor een de literaire maandbladen verdwenen. Tot directe kunstuitingen was aldaar de mogelijkheid ontnomen. Langzamerhand verdwenen ook de literaire kritische werken, die als meer wetenschappelijk nog enige tijd mochten verschijnen, althans niet het lidmaatschap der Kultuurkamer van de auteurs vereisten. Tenslotte echter moest zelfs de uitgave gestaakt worden van een hoogst belangrijk literair-historisch werk als de „Geschiedenis van de Letterkunde der Nederlanden”, en kon ook de „Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde” haar uitgave van de bloemlezingen in de „Bibliotheek der Nederlandsche Letteren” niet voortzetten.

Wat deze laatste rubriek betreft, kan echter weer voortgegaan worden van het punt af, waar men de baan heeft moeten ruimen voor de pamfletten der nieuwe orde-uitgeverijen, die ongetwijfeld zo veel belangrijker waren in de afgelopen jaren.

Zullen de dichter en de romanschrijver, de dramaturg en met dezen allen toch ook weer de critici en de essayisten hun werk kunnen vervolgen alsof er niets gebeurd is?

De gebeurtenissen, die wij in de afgelopen jaren meegemaakt hebben zullen ongetwijfeld ook van invloed blijken te zijn in het Rijk der Letteren. Wij behoeven voor een vergelijking niet ver terug te gaan in de geschiedenis. De vorige oorlog wierp een scheidsmuur op tusschen een oude en een jongere generatie dichters niet alleen in die landen waar geweld en vernietiging rauwe wonden hadden geslagen, maar dreef ook onze jongeren in een nieuwe richting. Aan het voortleren op de verworvenheden der Tachtigers kwam een eind. De dichters der Beweging werden opzij gestreefd door de verkondigers van talloze „-ismen”. Expressionisme, dadaïsme, vitalisme gingen hun korte gang. Politieke en religieuze „-ismen”, de laatste niet zonder de sporen der eerstgenoemden, werden beproefd.

Zal ook deze oorlog, die zooveel diepere wonden achterliet, óók in ons eigen land, niet wederom een

nieuwe mentaliteit, nieuwe vormen wekken? Staat men nu niet veel meer dan toen aan het begin van ongebende wegen?

Voor 1940.

Hoe was het beeld van de poëzie in ons land voor het gezang der dichters moest verstommen onder het geblaf der demagogen?

Op eenzame hoogte werkte een Boutens, die in zijn individualistisch zoeken naar pure schoonheid nog altijd het dichtst stond bij de vernieuwers onzer poëzie uit het eind der vorige eeuw. Met hem is de laatste grote figuur uit de nieuwe Renaissance onzer letteren heengegaan. Bij na onopgemerkt bezong A. Roland Holst zijn schoonheidsverlangen, zijn heimwee naar oeroude tijden. Het rumoer der vitalisten was langzamerhand verstild. Een Marsman gaf zelf zijn verzameld werk uit ter afsluiting van wat hij als een voorbijperiode beschouwde. Dichters, die zich eerst in verschillende kampen gescheiden achtten, werkten broederlijk samen in de meest verscheiden tijdschriften. Criterium, dat een nieuwe richtinggever wilde zijn, bleef in gebreke bij het aangeven van die richting. Vogels van de meest verscheiden pluimage zongen er hun lied, dat (gemeenschappelijk kenmerk) toch in de meeste gevallen een zich afwenden van de realiteit, een neiging naar het romantische bleek te zijn.

Een groot ideaal, dat alle dichters voortdreef, was er evenwel niet. Dit is ook niet een strikt noodzakelijke voorwaarde voor een bloeiend leven der poëzie. Bedenklijker is het, dat in elk geval de jongeren geen bundel het licht deden zien, waaraan men zich onvoorwaardelijk gewonnen moest geven. Noch — om maar enkelen te noemen — Hoornik, noch Bertus Aafjes, Tergast of Lehman, gaven werk uit, dat geheel gaaf was. De fouten in hun werk bleven zelfs niet voor hun eigen tijdgenoten verborgen. Gaat men de periodieken uit die jaren er op na, dan blijkt ook, dat men voelde, dat er iets niet in orde was. In elk geval was er een bewustzijn, dat de jongsten hun poëtische ontboezemingen te vroeg aan de openbaarheid prijs gaven, onafgewerkte halfedelstenen wilden laten delen in de eer, die alleen een geslepen briljant toekomst. Er was gebrek aan zelfcritiek.

Wat het proza betreft was dit enigszins anders. We herinneren alleen maar aan een roman als Bordewijk's Apollyon, aan een adembenemend prozagedicht als Rogier van Aarde's „Kain”. Maar ook hier weer over het algemeen gebrek aan gestrengheid van vele schrijvers ten opzichte van eigen werk.

Wat het vaderlands toneel betreft: dat dat grondige vernieuwing behoeft is een gemeenplaats uit den treure herhaald, maar daarom niet minder waar.

Iets groots te verrichten.

Er is dus wel iets groots te verrichten. Verscheidenen, die in de decennia vóór de oorlog onder de grootsten gerekend werden, zullen dit niet meer kunnen doen. Groot was de verslagenheid, toen in 1940 bijna tegelijkertijd Marsman, die toch onbetwist leider der vitalisten geweest is, Ter Braak, die — men zal dit zonder bedenken toegeven, hoe men ook tegenover zijn ideeën staat — ongetwijfeld een der scherpste critici en der beste essayisten was, en de knappe cynische Du Perron op verschillende wijze, maar toch allen tengevolge van de oorlogsgebeurtenissen het leven verloren. Boutens' dood wekte herinneringen aan dromen van schoonheid, toen er in het leven niets dan hardheid was achtergebleven. Jan Campert stierf een heldendood. Het tragische einde van A. M. de Jong schoke niet alleen diens grote schare bewonderaars, maar wekte algemene verontwaardiging.

Maar het leven roept verder. Er moet iets nieuws geboren worden. Zonder twijfel hebben de zwaksten, toen hun de weg naar de openbaarheid werd afgesneden, de pen neergelegd en de muze de rug toegekeerd. Maar misschien is in de stilte der verborgenheid een nieuw licht verwekt, dat het land der schoonheid zal overstralen.

KEES SIKKINK

ALTIJD ZAKELIJK

— L. D. — Tanks en gevechtswagens ploeterden door de drassige weide en steeds meer grassprietjes werden uitgerukt. De vette klei kwam boven en bemoderde weldra het gansche grasveld. De gezonde weiplek die nog overbleef werd „be-jeept” en ten laatste kon men slechts aan de fruitboomen zien dat het perceel ooit grasland was geweest. De boer, die zoo trotsch was geweest dat zijn land als tijdelijke verblijfplaats was gekozen, keek elken dag met langer gezicht naar 't drukke verkeer en diepere rupssporen op zijn wei. Toen buurman informeerde hoe hij dit alles vond, bromde ons boertje: Nu moest er nog bijkomen, dat de Amerikanen ook nog in aanmerking kwamen voor de scheurpremie.

ADOLPHE ENGERS

Wie kent niet dezen Nederlandschen acteur, die in de Nederlandsche film „De Spooktrein” de rol vervulde van den goochelaar, die de aansluiting op den trein naar Eindhoven miste?

Wij gelooven echter dat de heer Engers den trein naar Eindhoven later toch nog heeft gehaald. Een onzer medewerkers had tenminste een dezer dagen het genoegen hem in een onverwarmde kamer in deze stad aan te treffen, terwijl hij juist bezig was zijn toegemeten rantsoen te verorberen.

Deze ontmoeting was voor onze medewerker aanleiding den bekenden acteur enkele vragen te stellen in verband met het oprichten van een nieuw tooneelgezelschap onder zijn artistieke leiding.

Hier volgen eerst eenige bijzonderheden uit het veelbewogen leven van den populaireren Adolphe Engers.

Als jongeman van ongeveer twintig jaar kwam hij in opleiding bij Prof. Max Martenstein in Keulen, den voorlooper van den wereldbekenden regisseur en producer Max Reinhardt. Na eenigen tijd in Keulen te hebben gestudeerd, trok hij naar Frankrijk, waar hij in Nice als volontaire werkte aan het „Casino Municipal”.

Zijn eerste optreden in Nederland was onder Dr. Willem Rooyards in „Jonkvrouw de la Seiglière” in welk stuk de heer Engers de rol van „Jasmin” vervulde.

Achtereenvolgens werd hij daarna geëngageerd bij de gezelschappen Heijermans en Eduard Verkade, terwijl hij ook eenige tijd verbonden was aan het Bouwmeester Theater in Den Haag en het Hofstad Tooneel, onder leiding van Cor van der Lugt Melsert. Toen in 1919 de staking van tooneelspelers uitbrak, vertrok Adolphe Engers naar Berlijn.

Hier was hij 12 jaar werkzaam aan verschillende groote theaters, terwijl hij zijn medewerking verleende aan een dertigtal Ufa-films. Zijn eerste sprekende film was „Zapfenstreich am Rhein”.

In 1931 organiseerde de heer Engers een tournee door Indië met een eigen gezelschap. Na dit tournee dat een groot succes was, ging hij terug naar Duitschland, doch nu slechts voor een korten tijd, want op 31 Januari 1933 had daar de „Machtsuebernahme” van Hitler plaats en de heer Engers wenschte zich niet tot werktuig der „Nazikultur” te laten maken.

In de jaren 1936—37 ondernam Engers een tweede tournee door onze Oost.

Vele werken van den grooten Hongaarschen schrijver der moderne tooneellitteratuur, Franz Molnár, werden door Adolphe Engers in het Nederlandsch vertaald. In een dezer stukken n.l. „Een twee drie” gas-

teerde hij bij Cor van der Lugt Melsert. Tevens was hij bij Dirk Verbeek's Residentie-Tooneel.

Van 1941 tot 1942 was hij bij Joh. Kaart in het gezelschap „De Comedianten”. Doch toen dit gezelschap ook gedwongen werd zich bij de Nederlandsche Kultuurkamer aan te melden onderbrak de heer Engers zijn tooneelloopbaan en ging op „non-actief”.

Adolphe Engers heeft ook een roman geschreven, welke den titel draagt van „Drummen”. Dit manuscript bewerkte hij tot een filmscenario, dat hij opdroeg aan de bekende Parijsche chansonière Mistinguette. Enkele maanden na de bezetting van Nederland werd dit werk echter door de „Westerse cultuurdragers” in beslag genomen.

Vanzelfsprekend is de heer Engers bij, weer in staat te zijn, zijn activiteit te hervatten. Zijn bedoeling is om in de bevrijde gebieden het publiek verpozing te brengen. Hoewel hij over verschillende beroepsspelers kan beschikken, bestaat zijn gezelschap op het oogenblik nog voor het grootste deel uit amateurs. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat hieruit straks een vaste speelgroep zal worden gevormd.

Als eerste stuk hoopt het thans gevormde gezelschap het tooneelspel van den jongen Nederlandschen schrijver Peter van Loevenstein „In naam van Oranje” op te voeren, welk werk een episode verhaalt uit den strijd van het Nederlandsche volk.

„Ons gezelschap wil zich echter niet uitsluitend tot een bepaald genre van tooneelwerken beperken”, aldus Adolphe Engers, „doch ons een allround repertoire verschaffen, waardoor wij zoowel blijspelen als dramatische en klassieke werken zullen kunnen opvoeren”.

Op de vraag of het voornemen van het nieuwe gezelschap was om haar permanente zetel hier in Eindhoven te vestigen, antwoordde de heer Engers, dat zijn groep in ieder geval de eerste tijd in Eindhoven haar domicilie zal houden, om van uit deze stad ook in de andere bevrijde plaatsen op te treden.

„Er zullen”, zoo vervolgde hij, „nog verschillende moeilijkheden overwonnen moeten worden, zooals bijv. de vraagstukken van een geschikt repetitielokaal en het vervoer van spelers en decor naar de bevrijde plaatsen. Ik vertrouw echter op de medewerking zoowel van overheidsinstanties als van particulieren.

Wat het tooneelleven in Eindhoven en de rest van het Zuiden betreft, gaf de heer Engers als zijn meening te kennen, dat dit in de toekomst zeker een hooge vlucht zal kunnen nemen. Brabant immers is een kunstlievend land, welks be-

woners met groote artistieke gaven zijn begiftigd. „Een schouwburg zal in de toekomst, vooral ook met het oog op de eventuele uitbreiding van Eindhoven, stellig mogelijk zijn, hoewel het daaraan verbonden gezelschap dan tevens in de overige Zuidelijke steden zal moeten optreden. Dat er behoefte aan goed tooneel is blijkt ook wel hieruit”, aldus vervolgde Adolphe Engers, „dat ik na het publiceeren van het oprichten van een nieuw tooneelensemble vele blijken van belangstelling heb ontvangen. Niet minder dan ongeveer 80 personen boden zich als medewerker aan. Velen heb ik echter moeten teleurstellen, omdat zij een te sterk accent in hun uitspraak hebben, wat natuurlijk in specifiek Brabantsche werken geen bezwaar is, doch voor gewone stukken moeilijkheden oplevert. „Ik hoop”, zoo besloot de heer Engers, „dat wij over enkele dagen met de repetities kunnen beginnen, zoodat wij dan in korten tijd in Eindhoven de première zullen kunnen geven”.

Wij wenschen den heer Adolphe Engers en zijn medewerkers veel succes en hopen spoedig deze première te kunnen bijwonen.

GERARD BLEYVELDT.

Reportage uit West-Brabant en Zuid-Beveland

H.N. — Een onzer reporters heeft een tocht gemaakt door het Westelijk deel van Brabant en door Zuid-Beveland. Zijn reis had voornamelijk Bergen op Zoom en Goes tot doel, doch ook van andere plaatsen bracht hij gegevens mee, die licht werpen op den toestand aldaar.

Roosendaal is, hoewel gehavend, goed door den oorlog heengekomen. Hetzelfde mag gezegd worden van Bergen op Zoom. Ook Oudenbosch en Etten-Leur hebben niet te veel te lijden gehad.

Daarentegen zijn plaatsen als Wouw, Woensdrecht, Hoogerheide, Tubbergen, Pindorp, Nispen, Stampersgat, Steenberg, Dinteloord, Standaardbuiten en Klundert door het oorlogsgeweld zwaar geteisterd.

Op Zuid-Beveland viel eenzelfde lot ten deel aan Rilland, Hoedekenskerke, Nisse, 's-Gravenpolder en Kwadendamme. De overige plaatsen o.m. 's Heer Abbekerke hebben weinig schade, terwijl de andere plaatsen vrijwel onbeschadigd zijn. Goes en Ierseke zetten wij hierbij voorop. Ook van Middelburg en Vlissingen — al konden wij daar nog niet door-dringen — kregen wij betrekkelijk gunstige berichten. Middelburg heeft in zijn binnenstad heel weinig schade. Ondanks het feit, dat er 40 à 50.000 menschen in de binnenstad leefden, zijn er nog geen 20 gedood. Vlissingen is door bombardement en beschietingen zwaar gehavend. Van de 23.000 inwoners waren er echter 20.000 geëvacueerd. Van de overige 3000 zijn p.l.m. 40 gedood. Deze gegevens hebben wij van officiële personen, die daags tevoren in Middelburg geweest waren.

't Loont zeer zeker de moeite en 't is in ieder geval interessant om in 't kort bestek van 'n artikel eens een kijkje te nemen achter de schermen der geschiedschrijving. Want hoe vergaat 't ons bij 't lezen van 'n geschiedeniswerk — in de meest uitgebreide zin van 't woord — over vroeger tijden? Er zijn er die vinden 't wel interessant, proberen 't zoveel mogelijk te onthouden, doch denken er verder niet over na. Voor dezen moge dit artikel strekken tot dankbaarheid aan en eerbied voor de geschiedschrijvers.

Er zijn anderen, die bij 't lezen zich afvragen: „Hoe weet men dat toch allemaal?“, terwijl er weer anderen zijn, die 't gelezene in twijfel trekken en zich afvragen: „Zou 't wel waar zijn?“ Voor deze moge dit artikel 'n antwoord geven op hun vragen.

De bronnenkunde, de wetenschap, die zich bezighoudt met de bronnen, waaruit wij onze kennis putten, is even veelzijdig als moeilijk. Een bron is alles, waaruit wij middellijk of onmiddellijk 't verleden lezen kunnen. We onderscheiden dus middellijke en onmiddellijke kennis, ofwel m.a.w. indirecte en directe kennis, waarbij we dan tot de indirecte bronnen rekenen de z.g. verhalene bronnen rekenen de z.g. verhalende bronoverblijfselen, die in groten getale en in 'n grote verscheidenheid ons ten dienste staan bij 't navorsen der geschiedenis.

Vanzelfsprekend heeft men hierbij wel dikwijls veronderstellingen moeten maken, doch van de andere kant heeft men door middel van de bronnenkunst veel historisch feiten blootgelegd, waarvan men met onfeilbare zekerheid kan zeggen dat ze waar gekeurd zijn. Enkele voorbeelden mogen hier volgen.

Uit de gevonden menselijke geraamtes in de hunebedden kan men opmaken de bouw en de grootte van de mensen, die in oeroude tijden ons land bevolkt hebben. Men begroef in die tijd de doden in grote graven en men gaf hen verschillende gebruiksvoorwerpen mede, zoals pannen, potjes, wapens, e.d. Uit deze z.g. bijvondsten concluderen we dat er bij die oude heidense en onbeschaafde volken reeds 't geloof aan 'n voortbestaan van de ziel (of 't lichaam?) na de dood bestond.

Bijvondsten komen na de kerstening niet meer voor! Een feit, uit historisch oogpunt te betreuren!

Uit de overgebleven taalresten kan men ook veel opmaken. Zo zegt ors

b.v. de naam Wijnkoop dat men in de Middeleeuwen in ons land al wijn kende en er handel in gedreven werd. Uit 't feit dat de woorden appel en peer van 't Latijn afkomstig zijn, zien we, dat deze vruchten in ons land nog niet bekend waren vóór de invallen der Romeinen en ze dus door dezen hier ingevoerd zijn.

Verder leren ons resten van gebouwen of nog intacte gebouwen, huisraad, munten, uithangborden, e.d. veel van de oude bewoners van ons land en hun zeden en gebruiken. Ook uit schriftelijke documenten, zoals verkoopacten, rekeningen, bedelijsten en opzettelijk vastgelegde overblijfselen, zoals oorkonden en inscripties op gebouwen en grafmonumenten, is veel geschiedenis te putten.

De hier genoemde voorbeelden — zij zijn vanzelfsprekend nog niet compleet en voor verdere uitbreiding vatbaar — worden allen gerekend tot de directe bronnen. Van de indirecte of verhalende bronnen noemen we o.a. schilderijen, plattegronden, toneelstukken, kalenders met historische afbeeldingen, annalen of kronieken. Ook de mondelinge overlevering telt natuurlijk mee, doch we moeten bij deze indirecte bronnen voorzichtig zijn, daar zij dikwijls ver-

valst werden of overdreven, terwijl we ook rekening dienen te houden met de bron, waaruit zij ontsproten zijn.

De bovengenoemde annalen en kronieken vormen de overgang tot de eigenlijke geschiedschrijving, die we kunnen verdelen in geschiedschrijving door tijdgenoten en door lateren. Het onderzoek nu naar de echtheid van oorkonden, annalen, e.a. historische schriften is geworden tot 'n aparte wetenschap, die we 'n hulpwetenschap van de historie noemen. Een andere hulpwetenschap is de archeologie. De archeologie (oudheidkunde) houdt zich bezig met de leer en kennis van toestanden, zaken, producten van nijverheid en kunst uit oude tijden.

Zo zien we dat er heel wat komt kijken om zulvere, authentieke, zoveel mogelijk betrouwbare geschiedswerken te schrijven. Het is de grote verdienste van tal van archeologen en geschiedkundigen geweest, dat wij thans zulk 'n uitgebreide schat van boeken en geschriften hebben over lang verleden tijden, die ons aansporen de grootheid en cultuur van onze voorvaders zoveel mogelijk in onze tijden, na te volgen opdat de toekomst groot mag zijn voor ons land op godsdienstig, cultureel, maatschappelijk en politiek gebied:

Immers:

„In 't verleden ligt 't heden,
In 't nu, wat worden zal!“

JAN KOOP

Het KWAAD loont zijn MEESTER

In Wouw heeft het een dienen indruk gemaakt, dat de prachtige St. Lambertuskerk zonder eenige oorlogsnoodzaak totaal is vernietigd. Dit historisch bouwwerk dateerend uit de 15de eeuw, werd in de 17e eeuw hersteld en gewijzigd en in de 19e eeuw onder leiding van Dr. Cuyper opnieuw gerestaureerd.

Een der eerste dagen van November kreeg Pastoor Walters de mededeeling, dat de kerk zou worden opgeblazen. Al zijn pleiten mocht niet baten. Een oogenblik leek het wel of dit vernielingswerk niet zou doorgaan, want op het aangekondigde tijdstip gebeurde niets. Den volgende dag evenwel, 's middags 12 uur, werd zonder eenige waarschuwing de machtige toren, die al zoveel eeuwen over zijn spits heeft zien gaan, de lucht ingeblazen. Bovendien was in de kerk brand ontstaan. Gelukkig kon die spoedig worden geblescht. Middenschip en koor waren slechts licht beschadigd. Men geloofde dus, het prachtige barokke koorgestoelte en de fraaie houten beelden, ontworpen door den Bouwmeester Bouvaert en gesneden door Arthur Quellenius de Jongere, Lodewijk Willingen en Hendrik Verbrugge, gered te hebben. Lang duurde de vreugde echter niet, want eenigen tijd later

schoten de Duitsche vernielers met enkele phosphor-granaten het restaurant van het monumentale gebouw in brand. Met levensgevaar reddden de inwoners het altaargerei en eenige beelden, doch het overgrote deel ging totaal verloren.

Het is treffend, dat de vijf bedrijvers van dit oenterend werk — onder wie een officier — nog in den middag van denzelfden dag hun dood vonden. Nadat zij het resultaat van hun vandalisme met welgevallen hadden beschouwd, gingen zij naar den Wouwschen molen. In den berg, waarop deze stond, hadden zeker 200 mensen een schuilplaats gezocht tegen het granaatvuur. Deze vluchtelingen verjoegen zij, daar zij ook den molen in de lucht wilden laten vliegen. Terwijl zij nog aan het overleggen waren, waar zij de springlading zouden aanleggen, verschenen plots twee Tommies. IJlings sloegen de Duitschers op de vlucht, doch de kogels van de Britsche machinegeweren waren sneller. Vier sneuvelden, de vijfde wist zich te verbergen in den schoorsteen van 'n vernield huis. De omwonenden wezen zijn schuilplaats aan, waarop hij, daar hij nog probeerde te schieten, werd neergelegd.

GEHEIMEN van MUSSOLINI

door Adm. Maugeri verteld aan een verslaggever van de „Daily Express“

Middernacht, 27 Juli, 1943 — kade van Gaeta, de kleine Italiaanse haven ten Zuiden van wat het met bloed doordrenkte strand van Anzio zou worden. Vier mannen wachten gespannen — slechts één, Admiraal Franco Maugeri, kent de reden voor dit geheimzinnige, middernachtelijke rendez-vous.

Plotseling doorboren zes schijnwerpers de duisternis ver weg op de Via Appia uit de richting Rome. De lichten worden sterker en helderder en tenslotte houden twee auto's stil naast de loopplank, die van het dok naar de „Persefone“ loopt.

Uit de tweede auto stapt, achter Carabinieri, officieren en wachten aan, een kleine ineengeschrompelde persoon gekleed in een slecht zittend pak van blauwe serge en een blauwe Hamburg hoed. In het licht van de schijnwerpers kan men het gewelfde voorhoofd, grote dood-schijnende ogen en hangende wangen van een kleinen, onbetekenenden man onderscheiden.

De officieren op de kade salueren. Het blauwe serge pak brengt een kromme arm omhoog in een lauww fascistisch antwoord.

Benito Mussolini schuifelt de trap naar de „Persefone“ op, op weg naar het eerste bedrijf van een korte gevangenschap.

De taak van het overbrengen van den Italiaansen dictator naar Ponza, zijn twintig-eeuwse Elba, is toevertrouwd aan Admiraal Maugeri.

In de benauwde, verduisterde kapiteinshut van de „Persefone“, met een snurkende politieagent slapend in de kooi, praten Benito Mussolini en Admiraal Maguiri over het verleden en het heden, over interne en internationale politiek, maar hoofdzakelijk over oorlog. Dit is Maugeri's verhaal over het gesprek.

Mussolini zat aan de tafel in een zeer onrustige stemming. Hij wilde kennelijk praten, vragen stellen en zich gerust stellen.

Toen ik binnenkwam rees hij half uit zijn stoel op en keek mij aan met zijn groote, nogal sentimentele oogen. Om het ijs te breken vroeg ik hem of hij iets wilde eten of drinken.

„Nee, dank U“, zei hij, „ik behoef niets te eten of te drinken. Alles wat ik wensch zijn inlichtingen. Waar gaan wij heen en wat is men met mij van plan?“

Hij had iets op zijn hart. Hij schoof onrustig in zijn stoel heen en weer en plotseling was er een huilende klank in zijn stem, toen hij vroeg: „Waarom word ik op deze manier behandeld? Vanaf verleden Zondag ben ik volkomen van de buitenwereld afgesloten. Men verstrekke me geen nieuws over mijn familie. Ik heb geen geld en men heeft mij alleen de kleeren, die ik nu draag, gelaten.“

„Ik heb een brief van Badoglio, die het over een samenzwering tegen mij heeft. Ik had een waarborg van iemand, die in de positie was mij er een te geven en men vroeg mij waar ik graag heen zou willen. Men beloofde mij, dat ik naar Rocca Delle Comminate kon gaan en men zei, dat alles in gereedheid was ge-

bracht, tot het vliegtuig toe, waarvan ik gebruik wenschte te maken opdat ik niet door het volk opgemerkt zou worden.“

Mijn Familie.

„Maar nu zie ik, dat U mij naar Ponza brengt, waar Zanibani gevangen zit, die een aanslag op mijn leven pleegde en dien ik gratie verleend heb. Waarom behandelt men mij zoo?“

Ik handelde niet op deze wijze in 1922. Ik liet Facta vrij en maakte hem senator. Ik liet Bonomi (de nieuwe minister-president) vrij.

Ik heb Orlando niet laten vervolgen. Ik heb 21 jaar voor Italië gewerkt — ik zeg 21 jaar. Ik heb een familie. Ik offerde een van mijn zonen voor mijn land en Badoglio werkte 17 jaren met mij samen en nu keert hij zich tegen mij“.

Het zweet liep langs Mussolini's voorhoofd, zijn gezicht had zich donkerrood gekleurd. Hij rilde.

Ik zei hem, dat ik slechts een officier was, die zijn plicht deed en daarom geen antwoord kon geven op deze vragen.

„Ja“, antwoordde Mussolini, „dat begrijp ik“.

En toen, pleitend, vervolgde hij: „Maar u zult het hen vertellen, als u terugkeert, wilt u? Vertel het uw admirals Riccardi en Sansonetti.



„Ik zei Hitler, dat hij den oorlog reeds in 1942 had verloren“:

Zij weten wat ik voor de vloot gedaan heb, hoe ik haar zelf geschapen heb. Het is niet edelmoedig van hen mij zoo te behandelen. En hoe dan ook, waar zijn ze bang voor?

Ik ben een doode nu, politiek gezien. Dit kan zeer ernstige gevolgen hebben. Het zal Hitler, die zeer gevoelig is, waar het zijn vrienden betreft, mishagen“.

„Denkt u niet, uwe excellentie“, zei ik, „dat inplaats van oorlog met Groot-Brittannië in het Middellandsche Zee-gebied op gelijkwaardige voorwaarden, de beste politiek geweest zou zijn na de Abessijnsche oorlog?“

„Ik probeerde dat, weet u, maar het had geen succes“, antwoordde Mussolini.

„Was het niet beter geweest“, vervolgde ik, „als wij onzen tijd nog enkele jaren afgewacht hadden?“

„Daar bestaat geen twijfel over“, zei hij berustend. „Nadat ik het ‚stalen pact‘ geteekend had, trachtte ik Hitler te stoppen.“

Tenslotte schreef ik hem, dat ik niet voor 1942 op z'n vroegst klaar kon zijn.

Ik moest Abessinië pacificeeren, onze artillerie vernieuwen, tanks bouwen en onze slagschepen afmaken. Ik moest het land-probleem oplossen en een tentoonstelling organiseren in 1942 om onze reserves van vreemde valuta te vergrooten.

Ik zei in die brief dat de Italiaans-Duitse alliantie als een buitengewoon jonge plant was, dat er meer tijd nodig was voor de geestelijke verandering in de betrekkingen zoals die tot nu toe waren.

Neem Gibraltar.

Toen Hitler de oorlog verklaarde, gelukte het mij tien maanden tijd te winnen met de non-belligerentie-formule, die de alliantie intact hield en iedere mogelijkheid openliet. Maar toen moest ik tusschenbeide komen, anders zou ik elke aanspraak die Italië op Frankrijk had, verspeeld hebben.

(wordt vervolgd)

HARTIG HOEKJE

Officieren

Rond een potkachelkje geschaard, dat wegens zijn zuinigheid, de plaats van den haard in de kamer heeft ingenomen, en met veel goeden wil en weinig brandstof op temperatuur wordt gehouden, rusten de mannen een oogenblik uit.

We bevinden ons in een kamer waar zoojuist een luitenant met twee van zijn manschappen liefderijk opgenomen zijn door de huisvrouw, die kopjes met dampende koffie-surrogaat aandraagt.

De officier is een jonge Ier van 27 jaar, die reeds tien jaar in het Engelsche leger dienst doet. Hij is donker van haar en heeft een ietwat tenger figuur. Zijn uniform is hetzelfde als dat van zijn ondergeschikten. Alleen de „pips" op zijn schouders onderscheiden hem van hen.

Ondanks dat hij hier bij deze Nederlandsche familie altoos met alle hartelijkheid is onthaald, kan hij deze keer zijn rust niet vinden. Zorgelijke trekken teekenen zijn scherp gelaat.

De jongste van zijn „boys", een negentien-jarig soldaat, is bij een actie in het achterland vermist. De geheele middag en een groot deel van den avond heeft hij en zijn twee begeleiders doorgebracht met het zoeken van den vermiste, als gold het een van zijn eigen kinderen, die verloren was geraakt. Echter zonder resultaat.

Hier zit een jong officier, die van den geest doordrongen is, welk een goed soldaat moet bezielen. Een man, die ondanks de strikte nauwgezetheid in dienst, met zijn ondergeschikten weet mee te leven, en de verantwoording over hen weet te dragen. Een man, die in waarheid de vriend van zijn ondergeschikten is.

—o—

Jonge Nederlanders zijn thans weer in staat zich te melden voor den militairen dienst.

Jonge Nederlanders zullen dus binnenkort weer soldaat kunnen zijn om te strijden voor Vaderland en Vrijheid.

En straks zullen er ook weer jonge Nederlandsche officieren zijn. Misschien zelfs zijt Gij, lezer van dit blad, een dezer officieren.

Wees dan een goed officier, dapper en moedig in den strijd tegen den vijand, eerlijk en consequent in uw handelingen en voor uw minderen een goed kameraad.

En moge uw houding straks in niets lijken op die van de enkele „salon- en parade-officieren", wier gedrag in de bittere uren van 1940 zulk een onverdienden blaam wierp op de faam van het officierencorps. En dat niet alleen door hun „arrogante" houding. Gij zijt dat verplicht aan uw eer van officier en aan uw Vaderland.

GERARD BLEYVELDT.

KOLDERVARIA

DE STRIJD BIJ RIMINI

Uit het Italiaansch Fascistisch Hoofdkwartier:

Na harden strijd is het onze troepen gelukt op den weg van Rimini naar Bologna een geallieerde fiets te veroveren. Het gevecht begon gistermorgen om half negen toen troepen van onze fascistische militie erin slaagden het achterlicht van genoemd vehicel los te schroeven. Nadat versterkingen waren aangebracht, gelukte het aan Luitenant Rodolfo, hierbij geholpen door korporaal Spaghetti de bel te veroveren. Een afdeling Bersaglieri had het geluk om tegen het middaguur de trappers buiten gevecht te stellen. Na een verwoeden strijd van enkele uren slaagde een stoottroep onder bevel van Luitenant Macaroni erin een gaatje in den achterband te prikken. Een bagagedrager werd buitgemaakt.

DUITSCH KAMEEL-CORPS OP WALCHEREN.

BERLIJN. — Nu de strijd op Walcheren is geëindigd kan worden bekend gemaakt dat volgens een communiqué uit het Hoofdkwartier der Geëmailleerden de troepen van ons Kameel-corps op dat eiland op het laatste oogenblik nog van tactiek en wapen zijn veranderd. De kameelen werden afgedankt, maar daarvoor in de plaats kwamen giraffen.

Met onvergelykelijken heldenmoed hingen onze troepen aan de lange halzen van deze edele dieren, die hiermede een belangrijk aandeel hebben gehad in de totale Duitse eindoverwinning.

HEVIGE ZEESLAG OP DE DOMMEL.

Uit het Keizerlijk Japansche Hoofdkwartier:

Een machtige vloot van onze Keizerlijke Marine slaagde er in na een moeilijke en stormachtige vaart door te dringen in de vijandelijke wateren van de Dommel. In den morgen van eergisteren een week geleden kwam het tot een botsing met de daar kruisende geallieerde vloeten.

Na een hevigen strijd gelukte het onze slagschepen honderd Amerikaansche vliegtuigmoederschepen, 97 torpedojagers en 52 vijandelijke kruisers tot zinken te brengen.

Bij het vallen van den avond trok de vijandelijke vloot zich terug in de smalle wateren rond het eiland Eindhoven.

Wij leden geen verliezen. Slechts van een kano werd een splinter afgeslagen.

Heb je gehoord, dat R4 van de tabakskaart moet worden ingeleverd? Daarop krijgt ieder een eigen straat aangewezen om peukies te rapen, Yes sir!

ONZE VIERKANTJES

(Kleine advertenties, opgesteld en ingezonden door het Eindhovensche Algemeene Bureau voor op- en ont-sierende reclame. Verantwoordelijk leider-directeur A. G. Smits, mr. Schilder).

Heb gedragen Veldgrau, wil ruilen tegen onopvallend pakje, om onder te duiken. Adolf Hihi, Kl. Berg 1864.

Hebben een goeie Führer, willen ruilen tegen aannemelijke vredesvoorwaarden. N.V. Het Herrenvolk, Deutsches Haus, alhier. Momenteel aldaar.

Heb goeie pendule, wil ruilen tegen een die nooit op twaalf uur komt. Max Blokdweil, Deventer.

Gevraagd eenige goede journalistieke zwendelaars. Bij gebleken geschiktheid vrije opleiding lezen en schrijven. Redactie Volk zonder Vaderland.

Gevraagd 'n pakje goeie vijlen. De Vereenigde Labbekakken, Huize „In de Pot", Don Boscostraat, alhier. Ambitieuze Jongeman (met Schnorretje) zag zich wegens teleurstelling in tegenwoordige werkkring gaarne geplaatst als distributie-ambtenaar op de Habbekuk-eilanden. Ervaren Fuehrer. V.g.g.v.

ADMIRAAL DOE NIETS OP INSPECTIE.

BERLIJN. In een Noorsche haven had gisteren een indrukwekkende plechtigheid plaats. Admiraal Doe-niets schouwde hier onze trotsche Duitse vloot.

Nadat hij de twee roeibooten had geïnspecteerd en den mannen — joviaal als hij altijd is — de hand had gedrukt, hield Zijne Excellentie eene rede, waarin hij den moed en dapperheid der manschappen ten zeerste prees. Hij roemde de Duitse vloot, die in een onvergelykelijken strijd de geallieerde invasie had weten te voorkomen.

Hierna werd Luitenant ter Zee H. E. REIN begiftigd met het ridderkruis met de wortelen en het aardappellood, terwijl de bevelhebber van den tweeden roeiboot, kapitein ter zee H. E. RAUS benoemd werd tot Vice-Admiraal van de vloot der Lege Inktpotten.

Daarenboven ontving elk lid der bemanning een pakje Consi-sigaretten.

Hebt U wat op Uw hart?

Spit it out!

Schrijft ons!

MOET JE HOREN..... HARD OP!.....

Moppentappers aller landen
verenigt U.

Neen, nu fluisteren wij ze niet meer. Hard op.. Iedereen mag het horen. De Labbekakken zitten in de pot en hun broodheren zijn pinkelen. Nu kunnen wij onze volkshumor uit de bezettingstijd openbaar maken, van onze geruïneerde daken af schreeuwen; kortom, wij kunnen haar in Hou en Trouw publiceeren. Zou het niet eeuwig jammer zijn, als deze kostelijke, grotendeels anonieme invallen werden vergeten? Wij willen de humor, die leefde onder ons volk, doorgeven. Ook onze kleinkinderen mogen weten hoe Alleman van Neerlands stam over Broeder Siegfried, de korporaal-schildersbaas Adolf, dacht.

Deze inleiding is al lang genoeg. Te lang reeds. U begrijpt de bedoeling: Stuur op, wat U hebt onthouden. Wij hebben ze niet allemaal. 'n Kleine moeite voor U en 'n groot plezier voor ons volk. *

1. Uit een encyclopaedie van het jaar 25000 na Chr.:
HITLER (Adolf) — Bendeleader ten tijde van Churchill.

Er vloog een Engels vliegtuig boven Zweden. Dat was a matter of Foeil! Dat was misdadig. De Zweden zagen het en seinden:

U vliegt boven Zweedsch gebied.

Het antwoord luidde:

Weten wij.

De Zweden seinden:

Wij moeten schieten.

Het antwoord luidde:

Weten wij.

De Zweden schoten. Prrrrr... ppef.

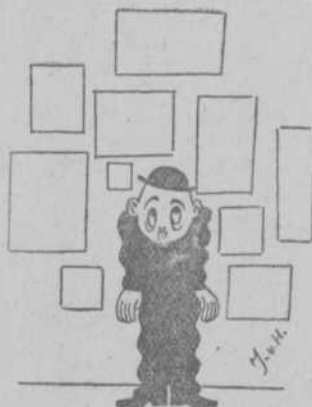
De Engelschen seinden:

U schiet 500 meter te laag.

Het antwoord luidde:

Weten wij.

Aan een hoop ROMMEL
hebt U niets . . .



Besteedt liever wat meer geld aan één goed schilderij. Wij helpen U gaarne bij het maken van een keuze. Ons adres is:

Kunsthandel LOUIS ECTOR

Stratumschedijk 87

„en Abraham toog heen”

DAGBOEK van een ONDERDUIKER

Vrijdag 9 April '43.

Het spijt me erg voor meneer Hitler, maar hij zal tevergeefs in Berlijn op het station staan om me te verwelkomen. Want ik ben blijven steken. Ergens hier in 'n plaatsje, dat veel op Berlijn lijkt, want 't eerste dat ik er zag waren twee afgebrande huizen. 't Aantal inwoners blijkt het bij nadere beschouwing echter niet te halen bij dat van Berlijn, want er zijn er zoowat éénuizend. Maar overigens lijkt 't sprekend op Berlijn. De inboorlingen spreken tenminste ook een of andere buitenlandsche taal, waarbij 't eigenaardige is dat ik hen niet kan verstaan, maar zij mij wel.

Ik ben hier in dienst bij 'n boer. Hijzelf boert echter weinig; dat laat-ie aan de knecht over. Hij heeft namelijk ontdekt — zooals zooveel boeren — dat je tegenwoordig makkelijker je geld kunt verdienen dan met wroeten in den grond. Hij piet nu zwart. Heel zwart.

Waarom hij me in dienst heeft genomen, weet ik niet, maar zeer zeker niet omdat hij veronderstelde, dat ik zoo'n goede boer zal zijn. 't Zwaarste werktuig, waarmee ik tot heden toe heb omgegaan, was namelijk 'n vulpen. Enfin, ik heb vanmiddag 'n dot van 'n gebraden kip gegeten en meer gerookt dan anders in twee weken. Allemaal shag van vrienden en kennissen die dachten dat ik heusch naar Berlijn ging.

Zaterdag 10 April '43.

Vandaag hout gehakt en aardappels gepoot. Ik heb blaren in m'n handen en op m'n voeten. Rondlopen in klompen valt niet mee.

De boerin merkte op dat ik weinig eet. Ik barst bijna, vergeef me de uitdrukking. 't Zwaarste boerenwerk bestaat uit eten.

Maandag 12 April '43.

Hard gewerkt met palen en prikkeldraad. Niet zoo'n fijn werk. Ik bloed overal. De knecht niet. Hij is van hoofd tot voeten in 'n eeltlaag gestoken.

Het valt me op dat we hier elke avond 'n heele massa bezoekers krijgen, die allemaal over koeien praten en rogge en kippenluis.

Donderdag 15 April '43.

Er was hier vandaag 'n knechtje wiens vader klompen wrocht. Bij hem heb ik 'n paar heele groote besteld, dan kan ik er eventueel in gaan zitten.

Vanavond schrok ik me alle kleuren van den regenboog. Er kwamen twee marechaussées binnen.

„Zoo,” zeiden ze en zij grinsden sardonisch, „zoo is dat de nieuwe knecht?” Ik dacht: „daar ga je.”

„Ja,” zei de boer, „...da's de nieuwe”.

„Zoo, zoo,” zeiden ze weer en keken den boer doordringend aan.

Ik dacht voor de tweede keer: „daar ga je”.

„Zeg Jan,” zei toen opeens de jongste, „heb je niet 'n paar dameskousen te koop?”

„Of shag?” vroeg de andere.

De treiteraars....

D. E. P. LONSER.

Hoe genoeglijk glijdt het leven des gerusten landmans voort. Ik kwam voorbij en hij stond met een soort riek in 'n mesthoop te pikken. Na een korte taxatie wipte hij een hoeveelheid op een kar en zei dan: „Goebbels”, soms: „Goering”. Dit bevreesde mij ten zeerste; ik zette m'n schilderskistje op den grond en trad nader. „Goetmorgen, Broeder Landman, zegt mij, bid ik U, pourquoi en ter oorzaak waarvan zegt gij nooit eens „Hitler”. De stank-expediteur keek mij welwillend aan: „Zoo'n groot stuk vuiligheid, manneke, heb ik nog niet aangetroffen!”

6¼ had de gewoonte 's-morgens z'n vrouw een goede morgen toe te wenschen. Dit is niets opmerkelijks, maar strijk en zet was het „Goetmorgen, vrouwsjen”, terwijl het antwoord luidde: „Goetmorgen, mansjen”.

Dit begon te vervelen en na eenigen tijd in ons schoone Vaderland te hebben doorgebracht, kreeg 6¼ het lumineuze, het verrassende idee, zijne wederhelft (drie een achtste) in het Nederlandsch toe te spreken en hij sprak: Goetmorgen, vrouweke” en prompt kwam het antwoord: „Goetmorgen, manke”.



..... voor Uw wandversiering
smaakvol en voordelig naar:

KUNSTHANDEL VILÈ

Groote Berg 22 — Eindhoven

Tevens toonkamers Kruisstraat 20
Goede kunst voor iedere beurs

Begint NU te sparen

om later EEN EIGEN HUIS te kunnen bezitten



Sluit daarvoor een deelname bij

BOUWKAS HYPOTHEEKFONDS

Kleine Berg 12 Eindhoven

Op aanvraag
wordt gaarne uitvoerige prospectus toegezonden

Aanleg van gas- en waterleiding Sanitaire installaties

Reparatie van alle voorkomende
loodgieterswerkzaamheden

FIRMA H. DE BROUWER

Erkend installateur
Gagelstraat 13, Eindhoven

EMCO voor lederwaren-reparatie
Rechtestraat 59



GEMA

Vele oogen volgen U....

wanneer U als eerste de dansvloer betreedt.
Durf U het aan of voelt U zich niet zoo
zeker, als vele oogen U gadeslaan? Die
zekerheid krijgt U op de getellige lessen bij:

DANSSTUDIO
„JONNY”

TRAMSTRAAT 8-10 - TEL. 7072 - EINDHOVEN

Houdt U van kampeeren?

Dan hebt U zeker 'n tent van

G. KEERIS

Dekkleeden en tentenfabriek
KANTOOR - Willemstraat 24, - EINDHOVEN
FABRIEK Valkenswaardscheweg 17, AALST

Voor goed wikkellwerk van electro motoren
Electro Mechanisch Inst. Bureau

„HET ZUIDEN”

P. H. DE KONING, Hemelrijken 167
Tevens het adres voor aanleg en
onderhoud van fabrieksinstallaties

Horloges- en Klokken Reparatie-inrichting

Specialiteit: Antieke Uurwerken

Reparaties binnen twee weken
In Eindhoven aan huis te ontbieden

A. Davignon, Wattstraat 22

W. TIELEMANS ZONNESCHERMEN- EN DEKKLEDENFABRIEK

Schootschestraat 128 - EINDHOVEN

ACCORDEONS

worden bij ons vakkundig gestemd. Desge-
wenscht zwevend, scherp- of zacht- geluid.
Italiaansch stemsysteem. Eenigste speciale
steminrichting van Eindhoven en omstreken
A. HOEYMANS, Genneperweg 68

WIJ KOPEN

Oud goud en juweelen, Antieke kasten,
kisten en schilderijen en verder antiek
H. de Wit, Rivierstr. 20 Eindhoven

Adverteert

in dit
Blad

Naaimachines

INKOOP EN VERKOOP

Reparatie alle merken
ook Pfaff en Singer

J. van Doremalen

Lorentzstraat 35, Eindhoven
naast Boschdijk

Stofzuigerhuis LEGER

Stratumseind 8
Agent Firma Ritsema
Hilversum

repareert
elk merk

Radio defect?

Wij helpen U snel
en Vakkundig
Radio Technisch Bureau
WIENER
Boschdijk 183a
Eindhoven

Reparaties van alle merken
radiotoestellen en electr.
apparaten.

In- en Verkoop
van alle soorten

Vogels

Papagaaien, siereen-
den, ganzen, fazanten,
krielen en duiven.

„Tumora”

Schootschestraat 28
EINDHOVEN